

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Homosexuální páry a jejich pohled na náhradní
rodinnou péči

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:
SOCIÁLNÍ PRÁCE

Autor: Aneta Kamenská

Vedoucí práce: doc. Adéla Mojžíšová, Ph.D.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Homosexuální páry a jejich pohled na náhradní rodinnou péči*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedením stanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 26.7. 2023

.....

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí bakalářské práce doc. Adéle Mojžíšové Ph.D. za odborné vedení a poskytnutí cenných odborných rad při zpracování této práce. Dále také za její trpělivost, ochotu a čas, který mi věnovala.

Zároveň bych chtěla poděkovat všem komunikačním partnerům, kteří se podíleli na mém výzkumu.

Homosexuální páry a jejich pohled na náhradní rodinnou péči

Abstrakt

Tato bakalářská práce nese název „Homosexuální páry a jejich pohled na náhradní rodinnou péči“. V teoretické části se práce zabývá homosexualitou a rodinou. Nejprve je tedy v práci popsán pojem homosexualita a vývoj homosexuální identity. Je zde také věnován prostor různým aspektům homosexuality. Poté je pozornost zaměřena na současnou společnost a její názory na danou problematiku. V kapitole zaměřující se na rodinu je nejprve popsána rodina, poté je charakterizována náhradní rodinná péče a náhradní rodinná péče u homosexuálních párů. V praktické části práce je cílem identifikovat vhodné podmínky pro růst míry využívání náhradní rodinné péče homosexuálními páry, z pohledu zainteresovaných jedinců. Pro výzkumnou část bakalářské práce byl zvolen kvalitativní výzkum. Sběr dat byl realizován prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů. Výzkumný soubor tvořilo šest homosexuálních párů.

Cílem práce je identifikovat vhodné podmínky pro růst míry využívání náhradní rodinné péče homosexuálními páry, z pohledu zainteresovaných jedinců. Na daný cíl navazuje výzkumná otázka: Co by podle Vás bylo třeba udělat proto, aby se zvýšil zájem o přijetí dítěte do náhradní rodinné péče?

Výsledky výzkumu vyjadřují, že v současné době jsou komunikační partneři s jejich pozicí v České republice vcelku spokojeni, ale situace dle nich není zcela bezproblémová. Stále musí čelit předsudkům, urážkám a výhrůžkám, a to od majoritní populace. Dále z výzkumu vyplynuly velmi podobné názory na výchovu dětí. Většina z nich by se chtěla v budoucnu stát rodiči. I když někteří z nich cítí různé překážky, proč tomu tak není. Mezi tyto překážky se řadí nedostatek času, vnitřní bariéry, nedostatek prostředků atd. Většina kom. partnerů má také podobný náhled na náhradní rodinnou péči. Komunikační partneři se domnívají, že by měli mít možnost adoptovat dítě či jej získat do pěstounské péče jako pár. Přitom bylo zjištěno, že v současné době

jen jeden pár, z dotazovaných kom. partnerů, vychovává dítě. Od všech dotázaných bylo zjištěno, že homosexuálové dokáží dítě vychovat stejně dobře, jako běžné rodiny. Především se tedy domnívají, že dokáží dětem dát dostatečný citový základ pro další správný vývoj dítěte. Dále byly v rámci výzkumu identifikovány různé podněty, které by vedly ke zlepšení situace v oblasti náhradní rodinné péče a přispěly by ke snížení počtu dětí v ústavní péči. Nejdůležitější změnou by mělo být zrovnoprávnění manželství a registrovaného partnerství.

Klíčová slova

Homosexuální pár, homosexualita, náhradní rodinná péče, osvojení, pěstounství

Homosexual couples and their view on surrogate family care

Abstract

This bachelor's thesis is entitled "Homosexual couples and their view on surrogate family care". In the theoretical part, the work deals with homosexuality and the family. First, the concept of homosexuality and the development of homosexual identity is described in the work. Space is also devoted to various aspects of homosexuality. After that, attention is focused on contemporary society and its views on the given issue. In the chapter focusing on the family, the family is first described, then surrogate family care and surrogate family care for homosexual couples are characterized. In the practical part of the work, the aim is to identify the conditions for the rate of use of substitute family care by homosexual couples, from the perspective of interested individuals. Qualitative research was chosen for the research part of the bachelor thesis. Data collection was done through semi-structured interviews. The research group consisted of six homosexual couples.

The aim of the thesis is to identify suitable conditions for the increase in the rate of use of substitute family care by homosexual couples, from the point of view of interested individuals. The given goal is followed by the research question, what would you need to do in order to increase the interest in accepting a child into substitute family care?

The results of the research show that currently the communication partners are quite satisfied with their positions in the Czech Republic, but according to them the situation is not completely problem-free. They still have to face prejudice, insults and wins, from the majority population. Furthermore, the research revealed very similar views on raising children. Most of them would like to become parents in the future. Although some of them feel various obstacles, why is it not so. These obstacles include lack of time, internal barriers, lack of resources, etc. The majority of communication partners also have a similar view of substitute family care. Communication partners believe that they should be able to adopt or foster a child as a couple. At the same time, it was found that only one couple is currently raising a child. It was found out from all those

interviewed that homosexuals can raise a child just as well as a normal family. Above all, they believe that they can give children a sufficient emotional foundation for the child's further proper development. Furthermore, various initiatives were identified as part of the research, which would contribute to improving the situation in the area of substitute family care and contribute to the reduction of children in institutional care. The most important change should be the equalization of marriage and registered partnership.

Keywords

Homosexual couple, homosexuality, surrogate family care, adoption, fostering

Obsah

Úvod.....	10
1 Teoretická část.....	12
1.1 Homosexualita.....	12
1.2 Pojem homosexualita.....	12
1.3 Vývoj homosexuální identity.....	14
1.4 Historie homosexuality.....	15
1.5 Homosexualita a současná společnost.....	17
1.6 Homosexuální páry a pohled společnosti na ně.....	20
2 Rodina.....	24
2.1 Rodina.....	24
2.2 Náhradní rodinná péče.....	26
2.3 Náhradní rodinná péče u homosexuálních párů.....	28
3 Praktická část.....	32
3.1 Cíl práce a výzkumné otázky.....	32
3.2 Operacionalizace pojmů.....	32
3.3 Metodika.....	32
3.3.1 Metodika výzkumu.....	32
3.3.2 Harmonogram výzkumu.....	33

3.3.3	Etika výzkumu.....	34
3.3.4	Zpracování získaných dat.....	34
3.3.5	Strategie a kritéria výběru komunikačních partnerů a charakteristika výzkumného souboru.....	35
3.3.6	Komunikační partneři.....	35
3.4	Výsledky výzkumu.....	37
3.5	Kategorizace.....	53
4	DISKUZE.....	55
5	Závěr.....	59
6	Seznam použitých zdrojů.....	61
	Seznam příloh.....	65
	Seznam grafů.....	69
	Seznam tabulek.....	70
	Seznam zkratk.....	71

Úvod

Tématem předkládané bakalářské práce je, „ Homosexuální páry a jejich pohled na náhradní rodinnou péči”. Uvedené téma bylo zvoleno z důvodu jak jeho aktuálnosti, tak však i naléhavosti. Téma náhradní rodinné péče u homosexuálních párů je něčím, co stále není nijak vyřešeno a existuje mnoho kladů i záporů, proč náhradní rodinnou péči u homosexuálních párů dovolit či nedovolit. Dalším důvodem, proč je bakalářská práce na toto téma zaměřena, je aktuálnost této problematiky mezi mými známými. Je zde popsáno několik homosexuálních párů, kteří by měli nebo mají zájem o to, stát se rodičem, a také pár, kterému se to již povedlo.

Rodina představuje nejzákladnější, a nejprimárnější skupinu, která se podílí na formování osobnosti každého člověka a jeho života v dalších etapách jeho vývoje. Dá se také uvést, že rodina je subjektem, který za poslední roky prošel mnohými, a poměrně výraznými změnami, kdy dochází k proměně základní představy o pojetí rodiny. Otázkou se tedy stává, jak má vlastně vypadat tzv. normativní pojetí rodinného společenství (rodiny). V současné době neustále vznikají a formují se nová vymezení rodiny jako instituce, i jejího fungování.

Jedním z nových pojetí je právě i homosexuální soužití. Stejně jako v běžných rodinách je náhradní rodinná péče jednou z forem rodičovství, tak je nestálou snahou, aby byla náhradní rodinná péče brána jako standard i u homosexuálních rodin.

Cílem této bakalářské práce je identifikovat vhodné podmínky pro růst míry využívání náhradní rodinné péče homosexuálními páry, z pohledu zainteresovaných jedinců. Systematicky je tato bakalářská práce rozdělena na část teoretickou a na část praktickou, tedy výzkumnou. V teoretické části bakalářské práce je v rámci jednotlivých kapitol pozornost věnována tématům jako je homosexualita, soužití homosexuálních párů, a také je snahou přiblížit pohled společnosti na soužití homosexuálních párů. Důležitou kapitolou teoretické části je jistě problematika rodiny náhradní rodinné péče. Teoretická část je zpracována za využití odborné literatury, jejíž kompletní seznam je uveden v samostatné kapitole této práce. V praktické části je představeno zrealizované

výzkumné šetření, jehož hlavním cílem je identifikovat vhodné podmínky pro růst míry využívání náhradní rodinné péče homosexuálními páry, z pohledu zainteresovaných jedinců. Zpracování tohoto tématu by mělo přinést bližší pohled na tuto problematiku v kontextu sociální práce s touto cílovou skupinou.

1 Teoretická část

1.1 *Homosexualita*

První kapitola teoretické části práce se zaměřuje na vymezení homosexuality, její historie a současnosti.

1.2 *Pojem homosexualita*

Homosexualita znamená jakousi menšinou jak emocionální, tak i sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví, jež se prezentuje mnoha rozmanitými způsoby (Fafejta, 2004). Někdo potřebuje toužit po vytváření a sdílení společného soužití a domácnosti, avšak jinému jedinci jde výhradně o „pouhé“ uspokojování sexuálních potřeb (Fafejta, 2004). Ale také někomu jen postačují pouhé představy, a dokonce někdo si svou sexuální orientaci nechce a nedokáže vůbec připustit, kdy vlastně popírá sám sebe, ba dokonce celou svou identitu a sebepojetí (Fafejta, 2004).

V procesu skutečného přijetí homosexuální orientace hovoříme o tzv. coming out, jenž se prezentuje ve dvou základních podobách (Janošová, 2008). Prvním je jakýsi vnitřní coming out, kdy si člověk dokáže sám přiznat a připustit svou příslušnost právě k homosexuální menšině. Druhou podobou je tzv. vnější coming out, kdy osoba dá svou sexuální orientaci na vědomí svému nejbližšímu okolí (v rodině, v zaměstnání, mezi přáteli apod.) (Janošová, 2008).

K tomu, aby bylo možné pochopit termín „homosexuální orientace“, je však nutné diferencovat homosexualitu od homosexuálního jednání (Fafejta, 2004). Homosexuálním chováním lze rozumět realizaci sexuálních praktik, které jsou provozované s osobou stejného pohlaví (Fafejta, 2004). K tomu, aby bylo toto chování definováno jako homosexuální, tak osoba nutně nemusí „absolvovat“ proces coming out, a tedy se nutně nemusí chápat jako gay či lesba (Fafejta, 2004). Dále zde doplňuje Fořt, Kanková, že homosexuální jednání jsou takové sexuální aktivity jedinců stejného pohlaví, které nemusí záviset na jejich sexuální orientaci (Fořt, Kanková, 2021).

Zhruba od poloviny dvacátého století lidská společnost začala propagovat důstojné zachování lidské rovnosti a svobody (Fafejta, 2004). Právě dodržování těchto hodnot umožňuje a zajišťuje dokument, kterým je Listina základních lidských práv a svobod (Fafejta, 2004). Konkrétně Listina základních lidských práv a svobod uvádí, že „*lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti i v právech*“ (Listina základních práv a svobod, 1992). Z tohoto pojetí je patrné, že i osoby, jakkoliv odlišné, tedy i osoby s homosexuální orientací, jsou si rovni. Mají právo se včlenit a integrovat do každodenního a funkčního života, a mají právo neskrývat svou sexuální orientaci, s čímž souvisí fakt, že ji tajit před svým nejbližším sociálním okolím nemusí (Fafejta, 2004). Homosexuálně orientované osoby, a tedy i tato problematika vůbec je označována jako tzv. „queer“, což je pojem, který začal být využíván zhruba kolem roku 2007 (Vaňková, 2013).

Skutečnost kolik osob s homosexuální orientací na našem území žije nelze jednoznačně určit, důvodem je fakt, že někteří lidé si svou orientaci nejsou schopni vůbec připustit a přiznat, ačkoliv se jako lesby a gayové chovají (Vaňková, 2013).

Je možné zde vycházet také z různých statistik, které se okrajově na dané téma zaměřují. Např. Centrum pro výzkum veřejného mínění realizovalo výzkum, kterého se účastnilo 1029 osob (Centrum veřejného mínění, 2019). Jednalo se o výzkum s názvem Naše společnost. Do daného výzkumu byl zařazen i blok otázek týkající se tolerance české společnosti vůči homosexuálně orientovaným ženám a mužům (Centrum veřejného mínění, 2019). V tomto výzkumu bylo zjištěno, že přibližně 39 % dotázaných má mezi svými přáteli nějakou homosexuální ženu či muže. Jen polovina kom. partnerů uvedla, že tomu tak není. Zbylá část kom. partnerů uvedla, že neví jak na otázku odpovědět (Centrum veřejného mínění, 2019). Oproti roku 2018 tak došlo k růstu jedinců kteří uvedli, že mezi jejich přáteli či známými jsou homosexuálové. Konkrétně došlo meziročně k růstu o 5 % (Centrum veřejného mínění, 2019). Dále je možné vyčíst určité statistiky i z počtu registrovaných manželství v České republice (Sociologický ústav, 2020). Celkem od roku 2006 do roku 2019 uzavřelo registrované partnerství 3625 párů (Sociologický ústav, 2020). Přitom od roku 2017 dochází k růstu počtu uzavřených partnerství a ročně se pohybují tyto počty nad 300 (Sociologický ústav, 2020).

Z výzkumu 40 000 osob, který se zaměřil na mapování pohlavního života Čechů, vyplynulo, že homosexuálních mužů je cca 6,7 % a u žen je to dokonce 11,5 %. Z žen, které se označují za heterosexuální, si homosexuální sex vyzkoušelo 22 %, z heterosexuálních mužů 12 % (Echo, 2023).

1.3 Vývoj homosexuální identity

Z hlediska vývoje a formování homosexuálního chování existují různé teorie týkající se homosexuálního chování u lidí. Tyto teorie zahrnují teorie založené na chemických, sociálních, osobních důvodech (Acharya, Rao et al., 2017). Některé z nich poskytují přesvědčivé důkazy s náležitým vysvětlením homosexuality, což nám pomáhá rozšířit naše znalosti a začlenit sexuální menšiny do hlavního proudu společenské hry (Acharya, Rao et al., 2017).

Pojetí homosexuality tedy vysvětlovala celá řada známých psychologů (Kuby, 2014). Jedním z nich je třeba známý Sigmund Freud, jenž tvrdil, že homosexualita vzniká v důsledku pozastavení psychosexuálního pohlavního vývoje (Kuby, 2014). Dále například jeho dcera Anna Freudová měla názor, že homosexuální styk dvou mužů představuje jejich snahu identifikovat se s jejich mužstvím (Kuby, 2014). Další, kdo se tímto tématem zabýval, byl i Carl G. Jung, který pojímal homosexualitu u mužů jako potlačenou oblast jejich mužnosti (Kuby, 2014).

Někdo například spatřuje původ homosexuality v genetické výbavě jedince, jiní zase spatřují souvislost mezi homosexualitou a množstvím a typem hormonů v těle matky v době gravidity (Malinová a kolektiv, 2006). Další odborníci zastávají i teorii, že vznik homosexuální orientace je otázkou časného dětství (Malinová a kolektiv, 2006). Avšak jsou známy i teorie, jenž říkají, že homosexualita je zapříčiněna jak vlivem sociálního, tak i kulturního prostředí, kde osoba žije (Malinová a kolektiv, 2006). Velmi zjednodušeně tedy lze předestřít, že reálně existují dva dominující pohledy na původ vzniku homosexuality, a to jako důsledek působením rozmanitých vnějších faktorů a jako aspekt vrozený (genetické faktory) (Kuby, 2014).

Bylo zjištěno, že homosexuálně orientované osoby vykazují oproti majoritní společnosti jiný charakter chromozomu X, a že z jejich okruhu příbuzenstva nejsou jedinými, kteří

tuto sexuální orientaci vykazují (Malinová a kolektiv, 2006). Homosexuální a heterosexuální muži se liší chromosomem 13 a chromosomem 14 (Sanders, Beecham, 2017). Ovšem existuje i argument, který genetický původ homosexuality zcela popírá, a to proto, že hlavním argumentem je skutečnost, že pakliže by homosexualita byla vrozená, tak by i například jednovaječná dvojčata musela vykazovat stejnou sexuální orientaci, čemuž ale tak nebývá (Malinová a kolektiv, 2006).

Pro mnoho osob – homosexuálů je velmi složité si dokázat přiznat svou sexuální orientaci (Janošová, 2008). Nejvýraznější překážkou bývá právě jejich rodina, která by mohla jejich případnou homosexuální orientaci vnímat jako zklamání, zlost nebo nespokojenost (Janošová, 2008). Proto mnohdy dochází k situacím, že je jejich homosexualita tlačí do heterosexuálního manželství, ve kterém jsou nespokojeni. Z tohoto důvodu často tato situace následně končí rozpadem nebo rozvodem tohoto manželství (Janošová, 2008).

V průběhu dvacátého století společnost pojímala jakékoliv projevy homosexuálního jednání za „patologickou“ součást homosexuální identity daného jedince (Kuby, 2014). Mnozí mladí lidé s tímto „problémem“ se často začali stranit veškerému kontaktu a jednání, které by mohlo být jakkoliv spojováno právě s homosexualitou (Kuby, 2014). Důvodem je skutečnost, že by je někdo mohl nařknout z toho, že jsou homosexuálové (Kuby, 2014).

1.4 Historie homosexuality

Úvodem lze uvést, že homosexualita je stará jako lidstvo samotné (Fanel, 2000). Ve starověkém Řecku bylo pro homosexuály spíše „dobré období“, které bylo plné pochopení a tolerance (Kuby, 2014). Homosexualita se začala objevovat především u chlapců, jenž pocházeli z chudších rodin, a tak nebyli nějakou dobu v kontaktu s okolní společností (Fanel, 2000). Tzv. sexuální svoboda se však dotýkala jen vybraných sociálních vrstev (Kuby, 2014). Například otrokům byl homosexuální styk zcela zakázán, případně byl i trestán (Kuby, 2014). Vybrané domorodé národy, například v oblasti Oceánie a Austrálie, uznávaly, a dokonce dodnes uznávají homosexuálně orientované styky, které považují za něco zcela přirozeného a běžného (Fanel, 2000). V některých státech je dokonce jakousi součástí iniciace, jež představuje zasvěcování

chlapců do procesu dospělosti (Fanel, 2000). Jednalo se tedy o jakousi „rituální“ homosexualitu (Fanel, 2000).

Na jakýsi rozmach a rozkvět homosexuality poukazuje až antické umění, a to především oblast sochařství, pro které byly charakteristické sochy, které měly jen málo vyvinuté pohlavní orgány (Kuby, 2014). Starověké Řecko bylo také zcela specifické tím, že vytvořilo instituci, jež se jmenuje „homosexuální pedagogika“ (Kuby, 2014). Tato instituce spočívala zejména v tom, že se homosexualita stala součástí zcela normálního vzdělávání a výchovy chlapců (Kuby, 2014).

Velmi složité a nelehké postavení měly ženy – lesby. Důvodem byla skutečnost, že homosexualita a homosexuální styky u žen byly společností zcela odmítány (Janošová, 2008). Nejznámější lesbickou ženou byla známá básnířka jménem Sapphó, která žila v šestém století před našim letopočtem na ostrově Lesbos (Janošová, 2008). Zde se zasloužila o založení dívčí školy „Múseion“, kde byly rozvíjeny a realizovány lesbické vztahy (Janošová, 2008). Také Římané, v otázkách homosexuality, postupovali obdobně jako starověké Řecko, kdy se inspirovali především jeho uměním, a proto tvořili taková díla, kde se objevovala a byla prezentována oboupohlavnost, která byla popisována jako tzv. hermafroditismus (Janošová, 2008). Avšak na rozdíl od Řeků, ale Římané chápali homosexualitu spíše za jakousi nedostatečnou mužnost (Janošová, 2008).

V době středověku se chápání homosexuality výrazně pozměnilo (Janošová, 2000). Došlo k situaci, že společnost již totiž nebyla k osobám s homosexuální orientací až natolik loajální, a proto byla homosexualita zavrhována (Janošová, 2000). Tato uvedená změna byla zapříčiněna značným vlivem judaismu, a také křesťanství (Janošová, 2000).

Například, ale Bible homosexuální chování zcela výslovně a jednoznačně neodsuzovala a byla chápána spíše jako projev a znak určitého sklonu k požitkářskému životu a hédonismu (Fanel, 2000). Mnohým osobám, ale homosexualita vadila, protože ji spojovaly s výhradně negativními myšlenkami a představami (Fanel, 2000). Homosexuální styk byl například považován a chápán za tzv. sodomii, a proto byl velmi krutě sankcionován, a to nejčastěji upálením na hranici (Fanel, 2000).

Ve dvacátém století mnoho zemí Evropy odmítalo homosexualitu, jež byla pojmána jako výhradně sexuální styk mezi muži (Janošová, 2000). Legislativa tedy vůbec neupravovala, ba se dokonce ani nevěnovala sexuálnímu styku mezi dvěma ženami, protože homosexuální orientace mezi ženami byla pro společnost něčím nepochopitelným, odpudivým, něčím, co si nedokázala společnost vůbec připustit (Janošová, 2000). V období druhé světové války byla homosexualita výrazně potlačována a nebyl jí dáván jakýkoliv prostor (Janošová, 2000). Ve fašistickém Německu byly dokonce zavírány tzv. podniky pro gaye a byly vytvářeny a sepisovány „růžové“ seznamy, kdy osoby z nich byly trestně stíhány (Janošová, 2000). V koncentračních táborech měli gayové velmi špatné až nelidské podmínky (Janošová, 2000). Velmi často byli mučeni, týráni, nebo dokonce kastrováni nebo byli vybíráni k lékařským pokusům (Janošová, 2000). Z těchto uvedených důvodů často homosexuálně zaměření lidé často popírali svou skutečnou sexuální orientaci, a raději uzavírali manželství, kde žili nespokojeni a nešťastní oni i jejich partneři (Kuby, 2014).

Homosexualita byla až do samého konce totalitního režimu v Československu chápána jako závažná sexuální deviace, kterou bylo nutné léčit ba dokonce až vyléčit (Fanel, 2000). Proto se mnoho odborníků snažilo, a to v průběhu dvacátého století, nalézt efektivní a optimální léčebný způsob (Fanel, 2000). Byla využívána například elektrokonvulzní terapie (tj. léčba za pomoci šoků), averzní terapie, která spočívala v podávání takových léků, které „nemocným“ způsobovaly silné žaludeční nevolnosti, ale výjimkou nebyla třeba i lobotomie apod. (Fanel, 2000).

V posledních desetiletích došlo ve většině států, stejně tak i v České republice k pokroku směrem k zajištění dodržování práv gayů, leseb, bisexuálů, trans lidí a dalších. Bylo to dáno především přijetím zákona o registrovaném partnerství, jak je také uvedeno níže. Stále však přetrvávají v naší zemi určité stereotypy, a to ve vztahu k sexuální orientaci. Stále ještě lidé s odlišnou sexuální orientací představují marginalizovanou menšinu (Beňová a kolektiv, 2007).

1.5 Homosexualita a současná společnost

V současné společnosti je již brána homosexualita jako běžná součást života majoritní společnosti (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Homosexualitu lze vidět všude

kolem nás, ve filmu, na internetu, ale právě i ve zcela běžném a každodenním životě (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Je to něco, co nás již nikterak nepřekvapí (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Po revoluci v roce 1989 se homosexualita do naší společnosti začala rychle prolínat (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Od devadesátých let minulého století začal být například vydáván časopis s názvem „SOHO revue“, jenž měl poměrně výrazný vliv na vznik a rozvoj lesbického a gay lesbického aktivismu v České republice (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013).

Internet byl fenoménem, který umožnil průlom homosexuality do společnosti. Je to dáno tím, že se jeho prostřednictvím o homosexualitě začalo více hovořit. Toto téma se začalo více otvírat i laické veřejnosti (Giddens, 2012). Internet byl pro gaye a lesbičky místem pro seznamování se. Pomocí něho se mohli účastnit veřejného života, kde mohli být tím kým skutečně jsou (Giddens, 2012). Gayové a lesbičky tedy prostřednictvím internetu stále čteněji a výrazněji prezentovali téma homosexuality tak, jak jej subjektivně vnímají (Giddens, 2012). Dá se předstívat, že vnímání a pojetí sexuální orientace prošlo poměrně složitým, nelehkým a jistě i velmi dlouhým vývojem, a v různých vývojových obdobích a v různých lokalitách se značně odlišovalo (Giddens, 2012).

Mnoho států ze západního světa legislativně ukotvilo tzv. „registrované partnerství“ (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Přitom některé státy dokonce staví ono registrované partnerství na stejnou úroveň jako je úroveň manželství (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Vyvíjí také snahu a úsilí, aby se chápání homosexuality dostávalo již do povědomí malých dětí, aby tato „odlišnost“ mohla být brána jako jedna z forem normy (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013).

Jistě se ukazuje, že současná společnost je mnohem výrazněji tolerantnější, nežli tomu bylo v minulosti, a také, že homosexuálům a homosexuálním párům přiznává jejich práva (Putna a kolektiv, 2011). Toto se například projevuje tím, že gayové disponují svým vlastním symbolem, který je v podobě duhové vlajky, a svůj svátek slaví osmadvacátého června (Putna a kolektiv, 2011).

I přes fakt, že se postavení a vnímání homosexuálně orientovaných jedinců a homosexuálních párů velmi značně zlepšilo, tak ale stále tito lidé nemají taková práva,

aby byla zcela rovná právům osob z majoritní společnosti (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Dominující příčinou je skutečnost, že společnost stále podvědomě chápe homosexualitu jako jakési odchylení se od „normy“, kterou je heterosexuality. Ta je pojímána jako jediná správná a adekvátní sexuální orientace (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013).

Sexuální orientace je nepostradatelnou součástí osobní identity každého z nás (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Osoby s homosexuální orientací se nachází pod značně výrazným tlakem, kterým na ně působí právě majoritní společnost, kde někteří její členové vnímají homosexualitu jako něco neadekvátního, špatného nebo dokonce zavrženíhodného (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Toto bohužel gaye a lesbičky často nutí k tomu, že se opakovaně snaží tuto svou část osobní identity jakkoliv potlačit, a tedy „nevšímat si jí“ (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013).

Ty osoby, které v homosexualitě spatřují negativa, ba dokonce až nebezpečí označujeme jako tzv. osoby homofobní (Putna a kolektiv, 2011). Důležitými zdroji tzv. homofobního chování a jednání mohou být nejenom stereotypy a předsudky jedince, ale dokonce i celé značně propracované ideologie (Putna a kolektiv, 2011). Lze pro příklad uvést tzv. pravicový extremismus (Putna a kolektiv, 2011). Právě homofobní chování značně diskriminuje, a tedy omezuje homosexuální minoritu (Putna a kolektiv, 2011). Uvedený termín diskriminace vyjadřuje vytváření a realizaci rozdílů mezi lidmi navzájem, což poté iniciuje to, že dojde k „vytlačení“ individua nebo i celé skupiny jedinců na okraj společnosti (Sobotková, 2007). Diskriminované osoby, ať již z jakéhokoliv důvodu, poté mají mnohem ztíženější a obtížnější přístup k rovným příležitostem, jež úzce souvisejí se životem v lidské společnosti (Sobotková, 2007). Homosexuálové velmi často zažívají a pociťují jakousi izolovanost od svého sociálního okolí, a proto se následně sdružují do vlastních společenství, kdy si tvoří vlastní komunity (Sobotková, 2007).

V rovině coming-out, je velmi obtížné říct, jak rodič přijme homosexuální orientaci svého dítěte (Malinová a kolektiv, 2006). Reakce rodičů jsou totiž značné rozmanité, ba dokonce lze říct až nepředvídatelné (Malinová a kolektiv, 2006). Některé rodiny dítě podpoří a orientaci přijmou zcela „normálně“ (Malinová a kolektiv, 2006). V jiných

rodinách je tato skutečnost přijímána poměrně složitě (Malinová a kolektiv, 2006). Obecně se uvádí, že rodiče procházejí, při zjištění homosexuální orientace svého dítěte krizovou situací, jejichž pět fází popsala autorka Kübler-Rossová:

- fáze šoku
- fáze hněvu a popírání
- fáze vyjednávání
- fáze smutku
- fáze smíření a přijetí (Kübler-Rossová, 2015)

Poslední fáze, tedy fáze rodičovského přijetí, je velmi výrazně závislá především na faktu, jak kvalitní a hluboký je vztah mezi dítětem a rodičem, a také jak dlouho rodiče vědí o homosexuální orientaci potomka (Sobotková, 2007). Také je důležité, zda jejich dítě žije ve kvalitním partnerském vztahu, zda mají více dětí, a tedy mohou uspokojit potřebu prarodičů u svých dalších dětí apod. (Sobotková, 2007).

1.6 Homosexuální páry a pohled společnosti na ně

Jak již bylo předestřeno, legislativní vymezení homosexuálně orientovaných jedinců se v různých zemích značně odlišuje (Janošová, 2008). Některé státy, jako je pro příklad Holandsko nebo i Španělsko, povoluje homosexuálům vstupovat do manželství a nejenom do registrovaného partnerství (Janošová, 2008). Jde tedy o to, že homosexuálové, v těchto zemích, disponují stejnými právy a povinnostmi jako „klasičtí“ manželé (Janošová, 2008). V jiných státech, včetně České republiky, byl uzákoněn tzv. „institut registrovaného partnerství“ (Janošová, 2008).

V České republice je od prvního července roku 2006 platný zákon č. 115/2006 Sb., zákon o registrovaném partnerství, v platném znění (Seidl a kolektiv, 2012). Dle daného zákona představuje „*registrované partnerství trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem. Partnerem se v tomto zákoně rozumí osoba, která uzavřela partnerství*“ (§ 1 zákona č. 115/2006 Sb., zákon o registrovaném partnerství, 2006). Tento zákon představuje pro gayské i lesbické páry velmi významný pokrok v celém jejich procesu emancipace a autonomie (Seidl a kolektiv, 2012).

Z výše popsaných důvodů se stále objevují snahy, aby registrované partnerství homosexuálů disponovalo stejnými právy jako manželství heterosexuálních osob (Vaňková, 2013). Nejzásadnějším argumentem pro to, aby právě „homosexuální manželství“ nemohla vzniknout je fakt, že tito partneři nemohou zplodit dítě, a to, aniž by nevyužili pomoci osob opačného pohlaví (Vaňková, 2013). Dalším argumentem je to, že vlastně nikdy nemohou pro dítě vytvořit vzor matky a otce (Vaňková, 2013). Proti těmto argumentům stojí však Listina základních lidských práv v Evropské unii. Ta totiž nehovoří o tom, že právo uzavřít manželství má výhradně jen muž a žena (Vaňková, 2013). Právě tato legislativa otevřela cestu pro vznik a deklaraci „homosexuálních manželství“ (Vaňková, 2013). Na druhou stranu však Evropský soud pro lidská práva stanovil, že v rámci států Evropské unie není stejnopohlavní manželství univerzálním lidským právem (Rozsudek SCHALK a KOPF proti Rakousku, 2010).

Česká republika však nebyla jedinou zemí, která institut registrovaného partnerství přijala. Stalo se tak celkem v devíti členských zemích Evropské unie. Přitom však zatím pouze čtyři členské země Evropské unie zrovnoprávnily manželství homosexuálů (Vaňková, 2013). V mnohých členských státech Evropské unie zatím ani nejsou práva na založení registrovaného partnerství mezi homosexuálními páry (Vaňková, 2013).

Institut registrované partnerství je založen tak, že dojde k prohlášení obou partnerů, a to před příslušným matričním úřadem (Seidl a kolektiv, 2012). Na základě uzavření registrovaného partnerství, pro oba partnery vyplývají jak určitá práva, tak však i mnohé povinnosti (Seidl a kolektiv, 2012). Lze zmínit například právo na vzájemné zastupování v běžných záležitostech nebo právo na vzájemnou vyživovací povinnost apod (Seidl a kolektiv, 2012). K zániku registrovaného partnerství dochází až smrtí jednoho z partnerů, soudním rozhodnutím o zrušení nebo prohlášením jednoho z partnerů za mrtvého (Seidl a kolektiv, 2012). Problémem je však stále značný rozdíl mezi oběma instituty (manželstvím a registrovaným partnerstvím). Mezi základní rozdíl je možné zařadit fakt, že manželství představuje základní kámen rodinného práva, přitom však partnerství registrované zákon chápe jako administrativní úkon. Pár v registrovaném partnerství nemá právo na společné jmění. Registrovaní partneři nemají nárok na vdovský důchod, v případě úmrtí jednoho z nich. Uzavřením manželství oba manželé získávají příbuzné, v rámci registrovaného partnerství tyto vztahy zákon

neuznává. Dalším problémem je fakt, že manžel, manželka může přijmout dítě druhého z manželů. V rámci registrovaného partnerství to nelze. Stejně tak nemohou tyto páry společně osvojit dítě z ústavu a nemohou být společnými pěstouny. V rámci manželství mohou oba rodiče vystupovat jako rodiče vůči školním zařízením atd. U registrovaného partnerství má toto právo jen zákonný rodič a mnoho dalšího (Seidl a kolektiv, 2012).

V České republice také proběhlo několik festivalů, jejichž zájmem bylo prosazování práv homosexuálů (Seidl a kolektiv, 2012). Za nejznámější lze zmínit například tzv. „Gay a lesbický filmový festival“, který byl později přejmenován na „Queer Parade“ v Brně nebo „Prague Pride“ v Praze (Seidl a kolektiv, 2012).

Skutečností je, že stále ještě mnoho homosexuálně orientovaných osob své partnerské vztahy skrývá před majoritní společností, neboť se bojí reakce, případně jakéhosi „odsouzení“ (Sobotková, 2007). Je prokázáno, že lesbičky dokážou tajit svůj partnerský vztah mnohem déle než gayové (Sobotková, 2007). Důvodem může být fakt, že jakýsi fyzický kontakt nebo „kamarádství“ mezi ženami je společností bráno jako norma, jako něco, co není výjimečné, zatímco u mužů je to „zvláštní“ (Sobotková, 2007). Také se dá říct, že dlouhodobější vztahy homosexuálních mužů a žen se poměrně zásadním způsobem od sebe odlišují (Sobotková, 2007). Gayové muži často zprvu procházejí velmi silnou fází zamilovanosti, kdy probíhá i intimní styk (Sobotková, 2007). V následujícím stádiu si partneři-gayové utváří společný domov (Sobotková, 2007). Ačkoliv často nalézají nějaké vzájemné odlišnosti a „těžkosti“, jako tomu je i v heterosexuálních partnerstvích, tak se pokouší tyto nerovnosti nějakým způsobem zvládnout a urovnávat (Sobotková, 2007). Teprve až poté se většina z nich přiznává svému okolí k charakteru svého intimního vztahu (Sobotková, 2007).

U lesbiček jsou partnerské vztahy odlišné v těch aspektech, že poměrně dlouhou dobu se rozhodují a váhají, zda do takového vztahu mají vlastně vstoupit (Sobotková, 2007). Pakliže se rozhodnou vstoupit, tak nastává fáze zamilovanosti včetně intimních aktivit (Sobotková, 2007). Ve společnosti lze najít několik poměrně rozmanitých podob homosexuálních rodin (Sobotková, 2007). Například jeden z partnerů, nebo oba partneři mohou mít děti z předchozího heterosexuálního vztahu, případně může mít děti svobodná žena, která žije v lesbickém vztahu, popřípadě je mohou partneři, ale to

výhradně individuálně, získat do některé z typů tzv. náhradní rodinné péče (Sobotková, 2007). V případě adopce čili osvojení však musí být nutně naplněna jedna zásadní podmínka, a to že homosexuálně orientované osoby nesmí společně žít v registrovaném partnerství (Sobotková, 2007).

2 Rodina

V rámci této kapitoly je popsána a vymezena rodina jako důležitá primární skupina, jež se zásadním způsobem podílí na formování a vývoji osobnosti jedince.

2.1 Rodina

Rodinu lze definovat jako příbuzenský vztah, který je realizován mezi dvěma lidmi (Giddens, 2012). Tento vztah je jim dán pokrevně, nebo manželstvím či náhradní rodinnou péčí, tedy adoptí (Giddens, 2012). Rodina je základní pro možnost realizace úzkých emocionálních vazeb, primárních vztahů, a také regulace sexuálních a intimních vztahů (Giddens, 2012).

Rodinu je možné chápat také jako nejdůležitější lidskou a ekonomickou skupinu či instituci, jejichž jedním z nejdůležitějších úkolů je socializace jejich členů (Reichel, 2008).

Rodina je skupina, která je také založena na společné domácnosti, jejíž členové naplňují sociálně určené, definované a uznané role, které z tohoto rodinného soužití vyplývají, ale také na souhrnu funkcí, jež podmiňují existenci a fungování tohoto primárního společenství, a tak mu dávají vlastní význam, a to nejen ve vztahu k jedincům, ale i k celé společnosti (Dunovský a kolektiv, 1999). Rodinu je možné popisovat také jako specifickou malou sociální skupinu, první sociální skupinu, ve které dítě žije a získává zkušenosti lidského soužití dítě (Vališová, Kovaříková, 2021). V rodině intenzivně probíhají veškeré formy sociálního učení. Je to jednoznačně univerzálním socializačním činitelem. Rodinu je též možné chápat z pohledu sociologického jako formu dlouhodobého solidárního soužití osob spojených příbuzenskými vztahy dítě (Vališová, Kovaříková, 2021). Ve své nejužší podobě zahrnuje rodiče a dítě (Vališová, Kovaříková, 2021).

Rodina naplňuje při svém fungování tzv. rodinné funkce, které se v průběhu doby mohou jakkoliv pozměňovat. Jedná se o funkci biologicko-reprodukční, funkci

ekonomicko-zabezpečovací, funkci emocionální, funkci socializačně-výchovná (Možný, 2008).

Autor Reichel, 2008 ve své publikaci například poukazuje na funkce rodiny z širšího úhlu pohledu. Reprodukční funkci rozděluje na sociální, kulturní a biologickou, dále je funkce ekonomická, terapeuticko-pečovatelská, výchovně-vzdělávací a funkce obranná (Reichel,2008).

Funkce biologicko-reprodukční, kterou také můžeme nazvat funkcí sexuální, má za záměr naplňovat rodičovské touhy a sexuální potřeby a s tím spojené velmi důležité plození potomků neboli biologická reprodukce společnosti (Reichel, 2008). Tato uvedená funkce se sice jistě může uplatňovat a realizovat i mimo rodinné společenství, ale teprve v rodině nabývá svůj plný význam, kdy nejde jen o to přivést na svět dítě, ale následně mu zabezpečit potřebné podmínky pro život a jeho další optimální vývoj (Dunovský a kolektiv, 1999).

Funkce ekonomicko-zabezpečovací se nevztahuje jen na dítě v rodině, ale vztahuje se na veškeré její členy, případně i na rodinu širší (Dunovský a kolektiv, 1999). Tato funkce je důležitá pro uspokojování všech základních potřeb jako například bydlení, výživa, zařízení domácnosti a ošacení ale i pro umožnění zvládnutí nákladů spojené se studiem či zájmovými činnostmi (Reichel, 2008). Rodina přispívá k ekonomickému vzrůstu společnosti tím, že finance, jak produkuje, tak i spotřebovává a v neposlední řadě je subjektem daňovým (Reichel, 2008).

Emocionální funkce se uplatňuje především vzhledem k jakési nestabilitě současné moderní rodiny, již tolik nespoutané vnějšími tlaky jako tomu bylo v minulosti (Dunovský a kolektiv, 1999). Emocionální funkce v rodině je úzce vázána na plně rozvinutého jedince, zralého, odpovědného, pro něhož emocionální vztah není ničím pouze chvilkovým, ale stává se trvalou bází jistoty a citovým zázemím (Možný, 2008). Emocionalita se stává nejvýznamnějším kohezivním aspektem rodinného soužití. Je důležitá stejně pro děti, tak i pro dospělé (Dunovský a kolektiv, 1999).

Socializačně-výchovná funkce znamená, že pozitivní a kladné emocionální vztahy a celková atmosféra v rodině se stávají východiskem právě pro realizace socializačně-

výchovné funkce (Dunovský a kolektiv, 1999). Tato funkce také zabezpečuje společenskou kontinuitu (Dunovský a kolektiv, 1999). Funkce socializačně-výchovná spočívá v opravdovém zájmu o dítě, ale i další členy rodiny, kvalitní a efektivní péči o ně, na výchově o dítě, v jeho přijetí takové, jaké je, porozumění mu v jeho vývoji a potřebách, které je nutné zavčas a adekvátně rozvíjet a naplňovat (Dunovský a kolektiv, 1999). Dále to představuje adekvátně rozvíjet veškeré jeho kompetence a síly, které má k dispozici (Dunovský a kolektiv, 1999). Zároveň tato funkce představuje dítě ochraňovat před nebezpečnými situacemi. Zajistit, aby bylo schopné jim čelit, aby se naučilo je zvládat (Dunovský a kolektiv, 1999).

2.2 *Náhradní rodinná péče*

Pojem „péče“ vykazuje výrazně rozsáhlejší, a především dlouhodobější charakter, nežli jím disponuje pouze „výchova“ (Nožířová, 2012). Avšak výchova je spíše založena na osobním a emocionálním vztahu, a také značí jakýsi nástroj, jehož záměrem je možnost integrace osob (dětí) do společnosti, aby mohly vést zcela kvalitní, spokojený a plnohodnotný život (Nožířová, 2012). Pakliže bychom se zaměřili na vymezení a definování pojmu náhradní rodinná péče, tak například autorka Sobotková uvádí, že za náhradní rodinnou péči *„lze považovat takovou formu péče o děti, kdy je dítě vychováváno „náhradními“ rodiči, a to v prostředí, které se co nejvíce podobá životu v přirozené rodině“* (Nožířová, 2012, s. 54). Náhradní rodinná péče je v České republice realizována v několika formách. Jedná se o péči jiné osoby, v tomto případě se jedná o tzv. svěřenectví. Poté je to pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu, poručenství s osobní péčí a osvojení (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2023).

Z historie náhradní rodinné péče lze například uvést, že v době po druhé světové válce byla v tehdejší společnosti upřednostňována především tzv. kolektivní výchova před výchovou rodinného typu a důkazem je skutečnost, že například v padesátých letech minulého století bylo realizováno, v rámci právě oné kolektivní výchovy, tzv. hromadné opatrovnictví či hromadné poručenství (Matějček, 2005). Velmi zásadní proměna nastala až s přijetím zákona č. 256/1949 Sb., o právu rodinném v platném znění, kdy tento legislativní dokument vůbec jako první konkretizoval, ale především upravoval osvojení, i když jen formu zrušitelného osvojení (Matějček, 2005). Další poměrně

důležitou právní normou byl následně zákon č. 94/1963 Sb., o rodině v platném znění, který v sobě obsahoval a integroval jednotlivá ustanovení, která mají některé části obdobné aktuální legislativní úpravě (Matějček, 2005). Hlavním záměrem obou právních norem byl zájem o řádnou výchovu dětí, na což poukazuje fakt, že nebylo možné adoptovat dítě, které již dovršilo věk osmnácti let (Matějček, 2005). Pro oblast pěstounské péče se stal významným rokem, rok 1969, kdy profesor Dunovský prosadil svůj záměr po realizaci a fungování tzv. „SOS dětských vesniček“, které dodnes, v oblasti náhradní rodinné péče, mají zcela nezastupitelné místo a význam (Dunovský a kolektiv, 1999).

O osvojení dítěte mohou požádat manželé, případně jeden z manželů, a to za výhradního předpokladu, že bude osvojencem dítěte, které v době adopčního procesu, stále ještě nenabylo své zletilosti a další podmínkou je předpoklad, že mezi osvojitelem (náhradní rodiče) a osvojencem (dítě) existuje zcela přiměřený věkový rozdíl, který nesmí být menší nežli šestnáct let (Zezulová, 2012). Jestliže je dítě adoptováno, tak jsou jeho biologičtí rodiče vymazáni z rodného listu dítěte, a následně je dítěti vytvořen zcela nový rodný list, ve kterém jsou osvojitelé (náhradní čili adoptivní rodiče) označeni za rodiče tzv. vlastní (Zezulová, 2012). V době ještě nežli soud vydá rozhodnutí o osvojení dítěte, tak musí být osvojované dítě po dobu šesti měsíců v rámci tzv. před adopční péče budoucích osvojitelů, náhradních rodičů (Zezulová, 2012).

Pěstounská péče, která je dalším druhem náhradní rodinné péče, se na rozdíl od adopce dotýká spíše starších dětí (Nožířová, 2012). Tento typ náhradní rodinné péče je také součástí občanského zákoníku a zákona o sociální právní ochraně dětí. Pěstounská péče má přednost před ústavní péčí. Dále platí, že je možné při pěstounské péči vrátit dítě biologickým rodičům (Kukla a kolektiv, 2016). Jde o typ náhradní rodinné péče, jež je využíváno v těch případech, kdy dítěti není v jeho biologické rodině zajištěna jeho kvalitní, adekvátní a řádná výchova (Nožířová, 2012). Pěstoun však, ale nepřebírá veškerá rodičovská práva po biologických rodičích, pouze některá a dítě se stýká se svými biologickými rodiči, které, ale mohou mít omezeno právo na zacházení s financemi dítěte apod. (Nožířová, 2012).

Zásadní rozdíl mezi pěstounskou péčí a adopcí především spočívá ve faktu, že adopci (tedy osvojení) lze realizovat pouze u dítěte, které je tzv. právně volné, tedy volné k adopci, a o právní volnosti dítěte lze hovořit tehdy, když se biologičtí rodiče vzdali práva péče o dítě, a to buď ihned po jeho narození nebo po skončení tzv. ochranné doby (Zezulová, 2012). Z hlediska pěstounské péče lze popsat dva elementární druhy, a to je tzv. individuální a skupinová pěstounská péče, kdy individuální pěstounská péče bývá prováděna přímo v rodinách, zatímco skupinová pěstounská péče je realizována právě ve výše uvedených SOS dětských vesničkách nebo v jim podobných subjektech (Zezulová, 2012). Také lze hovořit o tzv. pěstounské péči na přechodnou dobu, jež je založena na principu, že dítě vyrůstá u profesionálních pěstounů (Zezulová, 2012). Avšak maximální možná délka pěstounské péče na přechodnou dobu je jeden rok, pakliže se, ale jedná o sourozeneckou skupinu, tak může být tato doba o něco prodloužena (Zezulová, 2012).

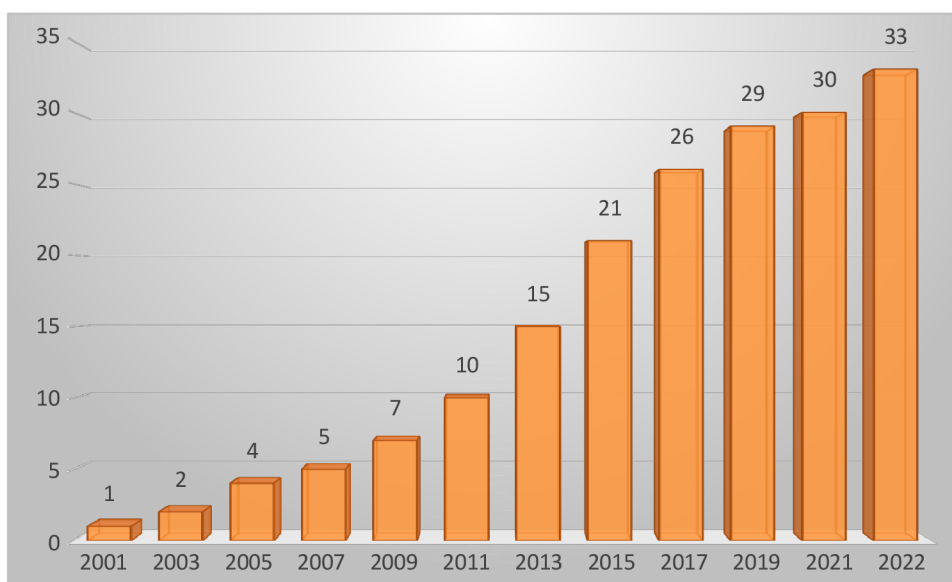
Problematika náhradní rodinné péče je v České republice řešena řadou zákonných norem. V první řadě se jedná o zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění.

2.3 *Náhradní rodinná péče u homosexuálních párů*

Úvodem lze předestřít, že problematika homosexuálního rodičovství je velmi rozšířeným a aktuálním tématem. Často je předestírána v médiích a jsou ji věnovány mnohé politické diskuse. Je realizováno mnoho výzkumných šetření, s cílem ozřejmit, zda výchova a péče homosexuálními rodiči může nějakým zásadním způsobem ovlivňovat vývoj a život dítěte (Kuby, 2014). Zhruba od osmdesátých let dvacátého století se mezi homosexuálně orientovanými osobami značně zvýšil zájem o náhradní rodinnou péči, a to především o možnost zejména pěstounské péče nebo adopce (Seidl, 2012). Problémem však je, že legislativní úprava zatím v České republice nedovoluje adopci dítěte registrovaným párům. Není tak učiněno dle české legislativy, přitom o této možnosti nehovoří ani legislativa Evropské unie. Je tomu tak proto, že rodinné právo je výlučně v kompetenci členských států. Harmonizace na poli Evropské unie v této problematice neexistuje (Kadeřábková, 2018). Jinými slovy nemají homosexuální páry v současné době žádnou možnost, jak by mohly společně vychovávat dítě, tak aby byli

oba ve shodném a rovnocenném postavení, tj. jako rodiče. Dle české legislativy tak mohou učinit jen manželé.

Ve světě přitom existují státy, jež povolují adopci dítěte nejenom homosexuálně orientovaným jedincům, ale i homosexuálním párům. Zde mohou tedy uzavřít manželství homosexuální páry (Nožířová, 2012). Přitom počet zemí, které chápou homosexuální rodiny jako běžné rodiny, rok od roku roste, jak uvádí též následující graf č. 1. Ještě v roce 2001 existoval jen jeden stát, který chápal institut manželství a registrovaného manželství jako shodný institut (Queergeography, 2023). Do roku 2011 došlo k růstu na deset zemí, od roku 2010 je patrný strmější nárůst zemí, kde má institut manželství a registrovaného partnerství shodné postavení (Queergeography, 2023). V roce 2015 již bylo těchto zemí více než 21 a hranice 30 zemí byla překročena v roce 2021, kdy tyto státy tak učinily na základě vlastního vývoje v zemi, na základě nezávislého rozhodnutí na okolních státech, organizacích atd (Queergeography, 2023). Nejstarší zemí tedy bylo Nizozemsko. Byla to země, která již v roce 2001 chápala postavení manželů a registrovaných párů jako shodné (Queergeography, 2023). Zemí, která tak učinila jako poslední, je Tchaj Wan, jak je též uvedeno v tabulce v příloze č. 1 (Queergeography, 2023).

Graf 1 - Vývoj počtu zemí, které chápou homosexuální rodiny jako běžné rodiny, zdroj vlastní zpracování na základě (Queergeography, 2023).

Důvodem, proč zatím není v České republice umožněna adopce homosexuálními páry, je argument společnosti, který zní, že by dítěti mohl chybět vzor otce a vzor matky (Kuby, 2014). Avšak je nutné si zde, na obhajobu homosexuálních párů, uvést, že dítě v dětském domově také nevidí a nezná vzor „matky“ a „otce“ (Kuby, 2014). Dítě zde vyrůstá v prostředí, kde se nachází velká spousta jak ženských, tak i mužských vzorů, které jim jakýsi elementární vzor matky a otce nahradí, ale ne zcela (Kuby, 2014). Dále také například v rodinách matek samoživitelek nutně chybí vzor otce, který často bývá nahrazován jiným mužem z rodiny, nejčastěji dědečkem nebo strýčkem (Kuby, 2014). Dalším problémem, který se objevuje v úzké souvislosti s péčí o dítě rodiči homosexuály, pak může vzniknout při otázce, jak bude dítě oslovovat partnera stejného pohlaví, tedy druhou matku či druhého otce (Kuby, 2014). Obtížná je také skutečnost, jak k tomuto budou přistupovat lidé z bezprostředního okolí dítěte, jeho kamarádi, spolužáci apod. (Kuby, 2014).

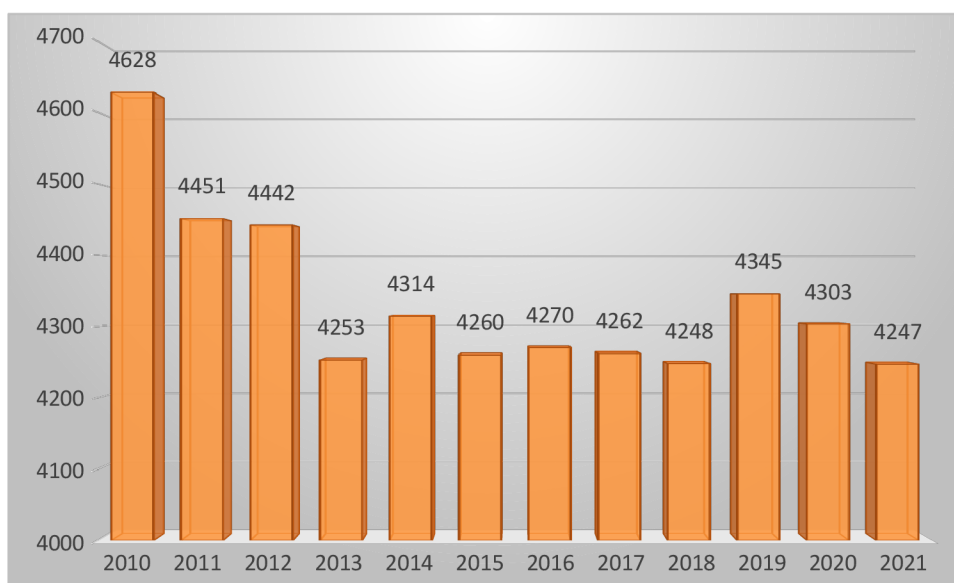
Bohužel i v současnosti jistě existují lidé, kteří o homosexuálně orientovaných lidech hovoří tak, že pochybují o jejich nedostatečných rodičovských dovednostech a schopnostech pro výchovu a péči o dítě (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013). Obavy, že z dětí žijících v homosexuálních rodinách mohou do budoucna vyrůst také gayové nebo lesbičky, neboť „tyto“ děti mohou mít výrazný problém s vlastní pohlavní identitou, a s rodovou rolí, jež zaujímají v aktuální společnosti (Himl, Seidl, Schindler a kolektiv, 2013).

Existují i tací, kteří se domnívají, že děti žijící a vyrůstající v homosexuální rodině mohou disponovat emocionálními problémy, nižší inteligencí, problematickým sebehodnocením nebo se dokonce mohou sociálně izolovat, avšak mnoho výzkumných šetření veškeré tyto domněnky vyvrátilo (Vaňková, 2013). Ukázalo se, že dítě v péči lesbiček či gayů nikterak netrpí, neboť je zásadní, jak rodina funguje, a jaké jsou interakce a emocionalita v rodině, jak jsou naplňovány potřeby dítěte a jak kvalitně jsou realizovány jednotlivé funkce rodiny (Vaňková, 2013).

Na závěr je tedy možné shrnout, že i přes to, že legislativa legálně neumožňuje adopci oběma jedincům, existuje v České republice velké množství homosexuálních párů, které dítě vychovávají. Přitom je získávají různě (Zezulová, 2012). Pověšinou jde o rodiny,

kde se již nachází dítě z partnerova předchozího vztahu (Zezulová, 2012). Zatímco u lesbických párů jsou přítomny případy, kdy je narození dítěte teprve naplánováno (Zezulová, 2012).

Situaci by však bylo vhodné změnit, protože tyto páry mohou nabídnout dětem z ústavní péče domov, lásku, rodinu. Tuto situaci je nutné řešit, protože v ústavní péči je v České republice stále mnoho dětí, jak uvádí následující graf. Je patrné, že ročně žije v dětských domovech kolem 4000 dětí. Přitom nejvíce dětí ve sledovaném období bylo v roce 2010. Jednalo se o cca 4600 dětí. V roce 2021 to bylo 4247 dětí. Z uvedeného grafu lze vypočítat, že od roku 2019 dochází k poklesu (Seznam zprávy, 2023). Přitom zde tedy nejsou započítány kojenecké ústavy. O tom, jak by bylo vhodné tuto situaci řešit, pojednává praktická část, která se zaměřuje na to, jaké jsou vhodné podmínky pro růst míry využívání náhradní rodinné péče homosexuálními páry. Přitom dotázáni jsou osoby zainteresované, a to homosexuální páry (Seznam zprávy, 2023).

Graf 2 - Vývoj počtu dětí v ústavní péči, zdroj vlastní zpracování na základě (Seznam zprávy, 2023)

3 Praktická část

3.1 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem daného výzkumu je identifikovat vhodné podmínky pro růst míry využívání náhradní rodinné péče homosexuálními páry, z pohledu zainteresovaných jedinců.

Pro tuto bakalářskou práci byla stanovena následující výzkumná otázka

- Co by podle Vás bylo třeba udělat proto, aby se zvýšil zájem o přijetí dítěte do náhradní rodinné péče?

3.2 Operacionalizace pojmů

V tomto výzkumu představují homosexuální páry dvojici osob stejného pohlaví, kteří však nemusí žít v rámci registrovaného partnerství. Může se jednat tedy o pár, který je tvořen dvěma muži nebo dvěma ženami. Registrované partnerství je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným zákonem č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Manželství je dobrovolným, v zásadě trvalým a rovnoprávným soužitím muže a ženy, které je založeno zákonem stanoveným způsobem. Dítě je ve výzkumu považováno za osobu mladší 18 let. Náhradní rodinná péče je poté taková forma péče o děti, kdy je dítě vychováváno „náhradními“ rodiči. Jedná se o péči jiné osoby (tzv. svěřenectví), pěstounskou péči, pěstounskou péči na přechodnou dobu, poručenství s osobní péčí a osvojení.

3.3 Metodika

3.3.1 Metodika výzkumu

V praktické části práce je volena metoda kvalitativní výzkumné strategie. Kvalitativní výzkumná strategie se zaměřuje na analýzu příčin, vztahů, závislostí určitého jedince (Hendl, 2016). Tento výzkum je vhodné využívat tam, kde je nutné získat informace do hloubky (Hendl, 2016). Daný typ výzkumu používá náročné psychologické postupy, které jsou však realizovány na menším vzorku komunikačních partnerů (Chráska,

2016). V rámci daného výzkumu je možné využít různé metody. Mezi dané metody se řadí např. přímé dotazování, rozhovory, přiřazovací techniky, testy barev, doplňování vět, skupinový rozhovor, bublinový test nebo brainstorming (Hendl, 2016).

Konkrétní metodou, kterou byl výzkum realizován, je metoda polostrukturovaného rozhovoru. Rozhovor má své opodstatnění tam, kde je nutné zjistit subjektivní vědění (teorie) lidí nebo jejich prožívání. Hlavním cílem tohoto rozhovoru je rekonstrukce subjektivních teorií (Hendl, 2016). Subjektivní teorie označuje tu sumu znalostí ve vztahu k předmětu výzkumu, kterou dotazovaný disponuje pro potřeby svého života (Hendl, 2016). Tento typ výzkumu byl volen proto, že umožňuje zaměřit pozornost v dané problematice do hloubky. Poté je výhodou to, že lze případné otázky pozměnit, upravit, doplnit.

Dále bylo nutné volit techniku výzkumu. Polostrukturovaný výzkum je možné realizovat za použití více technik (telefonem, osobně, přes internet atd). Vybrána byla technika osobního rozhovoru, a to s vybranými komunikačními partnery. Klíčem v rámci tohoto polostrukturovaného rozhovoru byly předem připravené otázky, které se zaměřili na rodičovství homosexuálních párů, náhradní rodinnou péči atd. Tyto předem připravené otázky jsou přílohou č. 2 této bakalářské práce. Protože byl využit polostrukturovaný rozhovor, byly v průběhu rozhovoru využity i doplňující otázky, které vhodně informace doplňovaly. Tedy byly voleny doplňující otázky tak, aby bylo k dané problematice získáno co nejvíce relevantních dat a informací.

Jak je již možné předpokládat, kromě samotné metody v podobě polostrukturovaného rozhovoru byla využita i další metoda, kterou je metoda naslouchání. Pomocí této metody bylo homosexuálním párům dáno najevo, že jejich názory, postoje jsou důležité pro samotného výzkumníka i pro tuto práci. Kromě toho zde byla použita i metoda pozorování. Pomocí této metody byly sledovány smyslově vnímatelné jevy, především chování homosexuálních párů, průběh rozhovoru atd. Jinými slovy jednalo se o krátkodobé pozorování v rámci rozhovoru. Jiné než uvedené metody, zde využity nebyly.

3.3.2 Harmonogram výzkumu

Rozhovory byly realizovány v kavárně v dopoledních hodinách. Byly provedeny prvních deset dnů v měsíci květnu roku 2023. Na úvod došlo k vzájemnému seznámení komunikačních partnerů s výzkumem a jeho cíli. Kom. partneři byli seznámeni i o anonymitě. Po rozhovoru došlo k rozloučení s páry, k poděkování za jejich čas i názory.

3.3.3 Etika výzkumu

Všichni kom. partneři byli seznámeni s cílem výzkumu. Nutno podotknout, že všichni byli z výzkumu nadšeni. Jak konkrétně jeden kom. partner uvedl, „*je skvělé, že se na danou problematiku někdo zaměřuje i v rámci své bakalářské práce*“. Rozhovory byly vedeny ve velmi příjemné atmosféře. S rozhovorem předem všichni kom. partneři souhlasili. kom. partneři také neměli problém s tím, že jejich odpovědi byly nahrávány. Bylo tak učiněno pro následný popis výsledků a informací v této práci.

Během setkání byl všem párům poskytnut dostatečný prostor pro vyjádření svých odpovědí. Párům byla zajištěna anonymita tím, že jména zde byla pozměněna. O anonymitě byli předem seznámeni. Jinými slovy tedy byl naplněn princip dobrovolnosti výzkumu, kdy kom. partneři byli informováni a seznámeni s průběhem i cílem. Kromě toho byli také informováni o tom, že mohou s výzkumem kdykoliv skončit. Dále byl zajištěn princip důvěryhodnosti. V tomto případě bylo zaručeno že výzkumník bude dodržovat anonymitu a soukromí kom. partnerů. Data nejsou poskytnuta třetím osobám. Další princip, který byl v rámci práce zaručen, je princip neublížení. To znamená, že nebyli kom. partneři psychicky, samozřejmě že také fyzicky a právně ohroženi. Posledním principem byl princip přesnosti, kdy bylo zajištěno, že data z výzkumu jsou správná. Konkrétně se výzkum řídil touto legislativou: zákonem č. 40/1964 Sb., o ochraně osobnosti v občanském zákoníku, č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, č. 121/2000, autorský zákon, č. 343/1992, zákon o archivnictví.

3.3.4 Zpracování získaných dat

Získané informace z rozhovoru byly přepsány a následně analyzovány. Konkrétně zde byla užita technika transkripce neboli přepisu rozhovoru, a to formou souhrnného protokolu. Souhrnný protokol nezanechává celý text, ale jen analýzu obsahu (Hendl, 2016). Při vyhodnocování dat je využit proces otevřeného kódování a následná

kategorizace. V rámci kódování jsou stanoveny kódy, které se následně řadí do kategorií. Jinými slovy je to tematické rozkrytí rozhovoru (Hendl, 2016). V této práci analýza obsahu rozhovoru probíhá v rámci rozdělování do kategorií s ohledem na výzkumné otázky práce.

3.3.5 Strategie a kritéria výběru komunikačních partnerů a charakteristika výzkumného souboru

Dále bylo nutné stanovit metodu, jak vybrat samotné kom. partnery. Jak je již z předešlého textu patrné, bylo nutné vybrat kom. partnery, kteří se identifikují jako homosexuálové, a kteří žijí v páru.

Samotní kom. partneři, se kterými byl výzkum realizován, tak byly vybrány metodou sněhové koule. Metoda sněhové koule neboli snowball sampling method představuje, jak uvádí Chráska (2016), výběr jedinců z málo početných, rozptýlených a špatně dostupných skupin, pro něž neexistují a obtížně se sestavují opory výběru pro výběr pravděpodobností. Metoda je tedy vhodná pro výběr těch kom. partnerů, kteří uvnitř dané skupiny mají blízké kontakty. Dle Chrásky (2016) se jedná o různé zájmové skupiny, sběratele apod. Metoda spočívá v počátečním vyhledání několika osob a poté v kontaktování těch dalších členů skupiny, na které již vybraní lidé odkázali.

3.3.6 Komunikační partneři

Již z popsané metody je patrné, že je daná metoda vhodná pro homosexuální páry. Samotný proces výběru začal u jednoho známého homosexuálního páru. S ním byl realizován výzkum jako první. Tento homosexuální pár byl požádán, aby oslovil další homosexuální pár, který by byl ochoten výzkum realizovat. Výběrový soubor se tak rozšířil o další kom. partnery, a to prostřednictvím sociálních kontaktů oslovených osob. Kromě toho, že pár musí být homosexuální, bylo požadováno další kritérium, a tím je fakt, že musí žít v Českých Budějovicích a okolí.

V následujícím textu je patrná charakteristika šesti párů. Protože byla předem zajištěna párům anonymita, jsou zde voleny jiná jména:

Pár č. 1: Petr, Pavel. Věk osob v páru 35 a 31 let. Osoby žijí v rámci registrovaného partnerství 4 roky. Pár žije v Českých Budějovicích, kde se též oba narodili. Zaměstnání osob v páru je šéf kuchař, finanční ředitel.

Pár č. 2: Jan a Filip. Věk osob v páru 28 a 33 let. Kom. partneři žijí v rámci registrovaného partnerství 2 roky. Pár žije v Českých Budějovicích, ale pochází z jiných částí České republiky. Oba partneři mají vlastní firmu, která působí v oblasti výroby audio tvorby a vizuální tvorby.

Pár č. 3: Eva a Andrea. Věk osob v páru 35 a 30 let. V současné době bydlí spolu a hodlají uzavřít registrované partnerství v blízké budoucnosti. Jedna žena pochází z kraje Moravskoslezského, druhá žena je z Prahy. V současné době žijí v Českých Budějovicích. Eva pracuje jako výkonná ředitelka v nejmenované firmě. Andrea studuje dálkově vysokou školu a nepracuje.

Pár č. 4: Nela a Tatiana. Věk osob v páru 25 a 26 let. Ženy tvoří pár dva roky. Bydlí společně, a to v Českých Budějovicích. Jedna žena pracuje jako vedoucí prodejny, druhá žena pracuje na call centru.

Pár č. 5: Adam a Roman. Věk osob v páru 30 a 33 let. Žijí v rámci registrovaného partnerství 1 rok. Pár žije v Českých Budějovicích, ale pochází z jiných částí České republiky. Jeden partner má vlastní firmu v nejmenované oblasti a druhý partner zde pracuje.

Pár č. 6: Lucie a Lenka. Věk osob v páru 35 a 29 let. Tito poslední dotázaní komunikační partneři žijí v páru již 5 let. Pár žije v Českých Budějovicích, ale pochází z jiných částí České republiky. Jedna žena pracuje jako prodavačka, druhá pracuje ve výrobním závodě.

3.4 Výsledky výzkumu

V rámci této části práce jsou představeny konkrétní výsledky výzkumu. Výsledky jsou prezentovány formou kategorizace dat.

- Otázka: Od kolika let jste si přiznali, že jste homosexuálové?

Proto, aby byli kom. partneři do výzkumu postupně a nenásilně vtaženi, bylo nejprve zjištěno, jak dlouhou dobu vnímají, že se řadí k homosexuálům. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že kom. partneři ženského pohlaví se k dané skutečnosti přiznali dříve, než tak učinili muži, jak též můžeme vypožorovat z tabulky. Konkrétně tedy ženy uvedly, že tak učinily kolem 15-18 roku. Jedna žena konkrétně uvedla, *„že jsem cítila již delší dobu, že jsem jiná než ostatní. Měla jsem však velmi nábožensky založené rodiče, proto jsem jim to přiznala až kolem 20 roku, přitom jsem již s ženami chodila přibližně od 17 let.“* I ostatní kom. partneři uvedli, že přiznat rodinám jejich sexuální orientaci bylo pravděpodobně nejhorší. Jak uvedla jedna žena, *„kamarádům to nebyl problém přiznat, ale rodičům jsem se bála o tom říci. Nakonec to však vzali celkem dobře, což jsem nečekala.“* Jen jedna kom. partnerka uvedla, že se raději odstěhovala, aby nemusela rodičům přiznat svou sexuální orientaci. Jedná se o mladší ženu. Konkrétně uvedla, že *„zatím jsem jim to pořád ještě neřekla, i když pravděpodobně již něco tuší.“* Kom. partneři mužského pohlaví uvedli, že svou sexuální orientaci si přiznali kolem 15–20 roku. Jeden uvedl, že si svou situaci přiznal až kolem 22 roku. Ten zde blíže uvedl, *„že se tak stalo poté, co se zasnoubil s přítelkyní. Zjistil jsem, že však rozhodně takto šťastný nikdy nebudu. Vždy se mi líbili muži. Trvalo to však dlouho, než jsem si to sám sobě přiznal. Ostatním homosexuálům můžu jen doporučit, aby to neodkládali, zbytečně neprodlužovali a situaci si přiznali. Jednou to stejně přijde a je zbytečné odkládat své štěstí.“*

- Otázka: Co je dle vás důvodem k tomu, že se člověk stane homosexuálem?

Na tuto otázku sami kom. partneři nedokázali odpovědět. Uvedli, že se tak narodili, takže to pravděpodobně bude dáno geneticky. Na této otázce se prakticky všichni

shodli. Není zde tedy možné vypořádat žádné odchylky vzhledem k věku či pohlaví. Poté zde byla položena doplňující otázka, zda se domnívají, že je možné z vlastní zkušenosti výchovou ovlivnit homosexualitu. Zde se opět všichni shodli na odpovědi. Tentokrát však uvedli, že zajisté nikoliv. Jedna žena uvedla, že „*moje rodina je silně nábožensky založená, a rozhodně se nechoval z rodiny nikdo tak, že by mě nabádal a podněcoval k tomu, stát se lesbičkou. Prostě jsem se tak narodila.*“ Další žena uvedla, že „*to není možné, aby se podle výchovy měnila sexualita lidí*“. Dále byla položena otázka, zda znali nějakého homosexuálního člověka či pár ještě před tím, než si tuto problematiku přiznali. Zde uvedl jen jeden kom. partner kladnou odpověď. Jeho sestřenice, je dle jeho slov, lesba.

Pár	Pohlaví	Věk přiznání homosexuality	Důvody homosexuality
1	Muž	16	Geneticky
2	Muž	15	Geneticky
3	Žena	15	Geneticky
4	Žena	17	Geneticky
5	Muž	20	Geneticky
6	Žena	18	Geneticky

Tabulka 1 Věk přiznání homosexuality, zdroj vlastní zpracování

- Otázka: Měli by mít možnost homosexuální páry získat dítě v rámci náhradní rodinné péče jako pár?

Další otázka se zaměřila na to, zda se dotázané homosexuální páry domnívají, že by měly mít možnost adoptovat dítě. Zde byly získány celkem předvídatelné odpovědi. Jinými slovy se všichni kom. partneři shodli na tom, že by jim měla být umožněna možnost adoptovat dítě, a to tedy jako páru nikoliv jako jednotlivci. O tom též hovoří tabulka č. 2. Jak zde konkrétně jeden kom partner ženského pohlaví uvedl, „*je důležité, aby měli oba členové páru stejné právo v rodině, aby mohli oba k dítěti přistupovat jednotně. Pokud to totiž nebude možné, vždy jeden z páru bude v nerovnocenném postavení, což pro rodinu a dobré vztahy v ní není vhodné.*“

- Otázka: Domníváte se, že by mohla sexuální orientace adoptivních rodičů ovlivnit sexuální orientaci dítěte?

Tato zde další otázka se následně zaměřila na to, zda se kom. partneři domnívají, že by mohla jejich sexuální orientace mít vliv na sexuální orientaci dětí, které by měli v rámci náhradní rodinné péče. Zde byly získány také jednotné informace od kom. partnerů a není tak možné vypořádat žádné odlišnosti vzhledem k věku či pohlaví, jak též uvádí tabulka č. 2. Jinými slovy se všichni kom. partneři domnívají, že nemůže jejich sexuální orientace žádným způsobem ovlivnit sexuální orientaci dětí. Zde doplnila jedna kom. partnerka, že se domnívá, „že na dané téma již bylo učiněno mnoho výzkumů, a nikdy nebylo potvrzeno, že by mohla výchova dítěte v homosexuální rodině ovlivnit dítě natolik, že by došlo ke změně jeho sexuální orientace“. Což je patrné dle kom. partnerky jak ze zahraničních studií, tak i z tuzemských studií. I když se dle kom. partnerky tuzemské výzkumy často odvolávají na nízký vzorek, ze kterého nelze získat relevantní data. Druhý kom. partner zde doplnil také podobné informace, že zatím to ze žádných výzkumů není dokázáno, spíše tuto skutečnost výzkumy a studie vyvrací. Jak se můžeme dle kom. partnera dočíst v různých publikacích, není vlastně dokázáno, co způsobuje homosexualitu u lidí. Rozhodně to však není výchovou. Poté ještě uvedl, že i kdyby tomu tak bylo, tak co je na tom špatného „všichni jsme lidé, jsme si rovni bez rozdílu sexuální orientace.“ I když dále doplnil, že samozřejmě tento názor řada heterosexuálních jedinců nesdílí. Dle něj by to platilo i obráceně, což je nesmysl, protože většina homosexuálů žije v rodině heterosexuálních párů.

Pár	Pohlaví	Možnost získání dětí do náhradní péče	Ovlivnění sexuální orientace dítěte ze strany páru
1	Muž	Ano	Ne
2	Muž	Ano	Ne
3	Žena	Ano	Ne
4	Žena	Ano	Ne
5	Muž	Ano	Ne
6	Žena	Ano	Ne

--	--	--	--

Tabulka 2 Náhradní rodinná péče u dětí, zdroj vlastní zpracování

- Otázka: Myslíte si, že homosexuální páry dokáží vychovat dítě správně?

Opět i v rámci této otázky byly zjištěny jednotné informace. Od všech dotázaných párů byl zjištěn podobný názor, jak uvádí tabulka č. 3. Bylo identifikováno, že zajisté dokáží homosexuální páry vychovat správně dítě. Zde se kom. partneři zastavili nad informací, co znamená správně. Nad tímto pojmem začali výrazně polemizovat. Dva kom. partneři uvedli, že se domnívají, že dokáží dát lásku, dokáží dítě vychovat naprosto stejně, jako jiné rodiny. Především se tedy domnívají, že dokáží dětem dát dostatečný citový základ pro další správný vývoj dítěte, jak uvedli kom. partnerky ženského pohlaví. Další dva páry jsou názoru, že by naopak mohli dát dětem více než některé běžné rodiny. Že by tedy mohly dokázat se svým partnerem vychovat dítě mnohem lépe. Kolikrát jsme všichni svědky informací o týraných dětech. Jsou to případy, ve kterých jsou porušovány zákony. Kromě toho však existuje značné množství dětí, kterým není věnována ze strany rodičů pozornost. Rodiče mnohdy nemají na své děti čas. Nemají pro své děti peníze, přitom si sami kupují alkohol a cigarety. Zde jeden kom. partner doplnil, že *„kolikrát jsem byl svědkem toho, jak dítěti rodiči zbytečně nadávali, dokonce mu dali facku atd. V obchodě mu odmítali koupit potřebnou věc, přitom v nákupním koši bylo plno zbytečností. To by se dle mého ve většině homosexuálních rodin nestalo, protože ti by si toho vážili, že mohou vychovávat dítě“*. Další kom. partnerka se domnívá, že by se z jejího pohledu nikterak dítě vychovávané v rodině homosexuální nelišilo od svých vrstevníků, kteří vyrůstají s matkou i otcem. Další kom. partnerka uvedla, že v současné době se každé druhé manželství rozpadá. U homosexuálů takové statistiky dle ní nejsou. Proto by dítě naopak v těchto rodinách nebylo vystaveno psychickému tlaku při rozpadu rodin, jak uvádí tabulka č. 4.

Pár	Pohlaví	Schopnost výchovy dítěte
1	Muž	Ano

2	Muž	Ano
3	Žena	Ano
4	Žena	Ano
5	Muž	Ano
6	Žena	Ano

Tabulka 3 Náhradní rodinná péče u dětí, zdroj vlastní zpracování

- Otázka: Co by podle vás přinesla možnost získat dítě ze strany homosexuálních párů v rámci náhradní rodinné péče?

Na tuto otázku byly získány od homosexuálních párů různé informace. V první řadě se přibližně polovina kom. partnerů shodla na tom, že by dítě získalo domov. Jak zde jedna kom. partnerka doplnila, cílem státu by přece mělo být zajistit dětem kvalitní a spokojený život v milující rodině na místo výchovy v domovech dětí a jiných ústavech. Přitom kom. partnerka uvedla, že zde *“nejsou dle mého vhodné podmínky pro výchovu, vzdělání”*. Také se shodli kom. partneři na tom, že by dítě získalo sociální zázemí a emocionální podporu. Přičemž na této skutečnosti se shodli ženy i muži, jak uvádí následující tabulka č. 4. Zde se jedna z kom. partnerek u emocionální podpory zastavila a blíže popsala, že v současné době jsme svědky toho, že mnoho jedinců odchází z dětských domovů v 18 letech bez dostatečného vzdělání a další podpory. Dítě se najednou ocitá samo, nemá práci, nemá mnohdy ani bydlení. To vede k tomu, že dochází u těchto dětí k sociálnímu vyloučení, které může vést až ke kriminálním činnostem atd. Tři kom. partneři dále výhodu adopce ze strany homosexuálních párů vidí v oblasti financí. Konkrétně tedy kom. partneři uvedli, že dítě získá také lepší finanční zázemí. Toto téma sdílí kom. partneři mužského pohlaví, jak uvádí tabulka č. 4. Přičemž dále uvádí, že jim to může dát lepší vyhlídky na další studium. Což pro dítě samozřejmě může znamenat lepší a kvalitnější život v budoucnu. Čtyři kom. partneři poté při popisu výhod uvedli také toleranci. O toleranci hovoří poté spíše ženy než muži. Konkrétně tedy uvedli, že v případě výchovy v těchto rodinách, nebude nová nadcházející generace předpojatá. Nebudou to homofobní jedinci a k dané problematice by mohli být otevřenější. Další kom. partner uvedl, že by nemuseli odsuzovat některé věci a byly by tyto děti celkově tolerantnější, a to nejen k homosexuálům, ale i k jiným

odlišnostem v jejich životě. Budou tolerantnější k jiným minoritám, což je v době globalizace důležitou součástí výchovy dětí, jak uvedla další kom. partnerka. Poslední z kom. partnerek uvedla velmi zajímavou odpověď. Dle kom. partnerky konkrétně dítě získá následující. „Dítě může získat milující rodinu se všemi možnými otázkami i odpověďmi života. Konkrétních výhod je tedy nespočtené množství, jako je např. jak emocionální a finanční zázemí tak vůbec to, že má nějakou "opravdovou" rodinu, což dítě v dětském domově či SOS vesničce i když je snaha vytvořit mu zázemí, nemá.“ Dále zde byla položena doplňující otázka, co by se tedy změnilo oproti současné situaci, kdy může o adopci žádat pouze jeden z rodičů. Jaké výhody by to tedy pro dítě mělo? Na danou doplňující otázku odpověděli kom. partneři tak, že dítě získá jistotu, že v případě, že by se s daným rodičem něco stalo, může být dále vychováváno druhým partnerem. Neztratí tedy i druhého z partnerů, nebude odkázáno na ústavní výchovu či výchovu ze strany prarodičů. Jinými slovy je zde jeden kom. partner názoru, že „dítě získá úplně stejná pozitiva jako kdyby dítě bylo adoptováno heterosexuálním párem.“ V neposlední řadě uvedl jeden kom. partner, že přece jen „pořád lepší dva rodiče, než jeden rodič (i když mají odlišnou sexuální orientaci).“

Pár	Pohlaví	Co dětem nabídnou	Co děti získají
1	Muž	Více pozornosti a prostředků než běžné páry	Finanční podporu
2	Muž	Žádná změna	Sociální zázemí a emocionální podporu, finanční podporu
3	Žena	Láska	Domov, toleranci, milující rodinu
4	Žena	Láska	Sociální zázemí a emocionální podporu, toleranci
5	Muž	Žádná změna	Finanční podporu, toleranci
6	Žena	Větší psychická pohoda v rodině	Toleranci

Tabulka 4 Schopnost vychovávat dítě, zdroj vlastní zpracování

- Otázka: Hrozí dětem při výchově v homosexuální rodině nějaké rizika a mohou se v životě potýkat s nějakými problémy?

Na výše uvedenou otázku reaguje tato další otázka. Zde je zkoumáno, zda naopak hrozí dětem nějaká rizika a problémy, pokud budou vychovávaní v homosexuální rodině. Kom. partneři se při odpovědích shodli na tom, že v běžné moderní společnosti žádné rizika nehrozí. Bohužel ne všichni jsou v současné době natolik vyspělí a vzdělaní, aby je bylo možné řadit do moderní společnosti. Zde se tedy kom. partneři více či méně shodli na tom, že všichni lidé nejsou tolerantní, stejně tak nejsou tolerantní ani všechny děti. Dále bylo cílem zjistit, o jaké konkrétní rizika se tedy dle nich jedná. Jakým rizikům by mohlo být dítě vystaveno. Zde uvedli všichni kom. partneři, že by tedy mohli být děti nepochopení společností, vrstevníky. Mohly by být paradoxně i přes kvalitní sociální zázemí, finanční zázemí v rodině společností sociálně vyloučení. To by samozřejmě dle dvou kom. partnerek mohlo vést k psychickým problémům u dětí. Mohou být vystaveni samozřejmě i zvýšenému riziku šikany, jak se domnívají dva kom. partneři. Další jeden kom. partner zamířil při popisu rizik na kyberšikanu, kterou pravděpodobně sám zažil. Uvedl, že takové to dítě může trpět kyberšikanou ve škole, protože lidská komunita na to není připravená, a to může ovlivnit další rozvoj dítěte. Poté jeden kom. partner je názoru, že samozřejmě tyto děti budou vystaveny, stejně jako jejich vrstevníci, i jiným „běžným“ problémům. Chudý bude závidět bohatým, nemocný zdravým a podobně, jako je to v dnešní české společnosti naprosto běžně. Dále uvedl, že „*děti dokáží být neskutečně zlé*“. Tedy dokud se homosexualita bude pokládat za něco zvláštního. Dále uvedl, že toto zkrátka nelze ovlivnit, protože společnost je různá. Dále zde tři kom. partneři uvedli, že bohužel se samozřejmě může objevit problém i v rodině, kdy adaptující homosexuální páry nezvládnou péči o cizí dítě. Může se stát, že dospělí nebudou schopni unést emoční deprivaci dítěte z ústavní péče. Což se samozřejmě stát může, protože homosexuální páry jsou přece jen lidé stejní, jako heterogenní lidé. U heterogenních jedinců se to stává. Přičemž se však kom. partnerka domnívá, že hrozba toho, že tito rodiče selžou je nižší, protože si tyto páry uvědomují problémy, které život přináší. Jak konkrétně uvedla, „*sami se museli potýkat s nelehkými úkoly v životě a domnívám se, že to mají tito lidé v hlavě mnohem lépe srovnané než heterogenní páry*“. Poté zde byla položena doplňující otázka na to, jaký mají názor na současné důvody toho, proč děti nemohou být adoptovány v homosexuálních rodinách. Jaký tedy mají názor na to, že se někteří jedinci domnívají, že může u dětí dojít ke ztrátě pochopení tradičních rolí rodičů otec/matka. Zde se

všichni kom. partneři shodli na tom, že při kvalitní výchově, kde se bude otevřeně hovořit o těchto problémech se nelze domnívat, že dojde ke ztrátě pochopení tradičních rodinných rolí. Na tom se shodli kom. partneři obou pohlaví a rozdíly zde patrné nejsou, jak je uvedeno v další tabulce. Zde jedna kom. partnerka uvedla, že je nutné s dítětem otevřeně hovořit. Je nutné dětem vštěpovat základní funkce rodin bez ohledu na to, v jaké rodině žije. Což se stejně u většiny běžných rodin neděje. Jeden kom. partner uvedl, že dokonce slyšel názor, že „v homosexuálních rodinách dochází k absenci vnímání mezilidských vztahů. Což je dle mého naprostý nesmysl.“ Další kom. partner zde sdílí názor, že jsou velmi často uváděny důvody takové, že dítě nemá při výchově vzor druhého partnera. „Na jednu stranu se lze s tímto názorem ztotožnit. Vzor druhého pohlaví zde může chybět. Pokud, ale funguje širší rodina, pravděpodobně se to nestane. Vzory může dítě najít v širším příbuzenstvu v okruhu přátel.“ Konkrétně zde tedy dále kom. partner uvádí, „že dítě přece nežije ve vakuu. Není zavřené jen společně se svými novými rodiči v domě či bytě. Dítě funguje v rámci širší rodiny, přátel atd.“ Dále byla položena otázka na to, jaký mají názor na to, že v rodině bude chybět mužský/ženský element. Zde se kom. partneři shodli na tom, že pokud je to v rodině dobře nastaveno, jsou schopni zastat oba rodiče.

Pár	Pohlaví	Rizika	Hrozba ztráty pochopení tradičních rolí
1	Muž	Šikana ze strany jiných dětí	Ne
2	Muž	Sociální vyloučení	Ne
3	Žena	Šikana ze strany jiných dětí a psychické problémy	Ne
4	Žena	Šikana ze strany jiných dětí a psychické problémy	Ne
5	Muž	Emoční deprivaci dítěte z ústavní péče	Ne
6	Žena	Šikana ze strany jiných dětí a psychické problémy	Ne

Tabulka 5 Rizika a problémy při výchově dítěte, zdroj vlastní zpracování

- Otázka: Máte nebo vychováváte se svým partnerem dítě?

Na danou otázku odpověděl jen jeden pár kladně, ostatní kom. partneři uvedli, že v současné době nevychovávají dítě. Pár, který vychovává dítě, je starší homosexuální pár, který tvoří dvě ženy, jak uvádí tabulka č. 6. Jedná se tedy o pár číslo pět. Zde byla tedy položena další doplňující otázka, která zkoumala, zda kom. partneři mají vlastní dítě, nebo získali dítě v rámci náhradní rodinné péče. Konkrétně zde bylo zjištěno, že starší ze dvou žen má vlastní dítě, které se jí narodilo, když byla celkem mladá. V době, kdy dítě počala, žila s přítelem. Časem zjistila, že v tomto partnerství není spokojená, a proto od partnera odešla. O dítě se tedy se svým bývalým partnerem starají v rámci střídavé péče. Přitom však uvedla, že mají s partnerem celkem dobrý vztah. Vzájemně si při výchově vycházejí vstřícně a bývalý partner nemá žádný problém s tím, že jejich společná dcera vždy týden žije u matky, která tvoří jednu domácnost se svou partnerkou.

- Otázka: Myslíte si, že v České republice je hodně homosexuálních párů, které vychovávají dítě?

Na tuto otázku byly získány celkem různorodé odpovědi. Kdy přibližně polovina kom. partnerů se domnívá že ano, druhá polovina kom. partnerů se domnívá, že nikoliv. Zajímavé je, že spíše ženské pohlaví se domnívá, že ano. Jak uvádí další tabulka č. 6. Poté byla položena doplňující otázka, která měla za cíl zjistit, jak dítě homosexuální páry získaly. Tři kom. partnerky uvedly, že dle nich se většinou jedná o partnery, kteří mají své vlastní dítě z nějakého předešlého heterogenního vztahu. Vychovávají tedy dítě v rámci střídavé péče, či mají dítě ve výhradní péči. Zde se další kom. partneři domnívají, že poté jsou to především osvojené děti. V tomto případě osvojují dítě jako jednotlivci, nikoliv tedy jako pár. Může se též jednat o pěstouny, kteří však takto činí opět jako jednotlivci. Poté dle kom. partnerů je to pravděpodobně jen ojediněle pomocí asistované reprodukce, pomocí náhradního mateřství.

- Otázka: Chcete se stát rodiči a vychovávat vlastní dítě?

V rámci této otázky odpověděli kom. partneři spíše kladně. Až na dva homosexuální páry, který tvoří dva muži, jak dokládá tabulka č. 6. První pár byl pár mužů, kteří

podnikají, druhý pár je pár číslo jedna. Jinak odpověděli na tuto otázku všichni kladně. Všichni uvedli, že by rádi se svým partnerem vychovávali dítě. Zde byla položena doplňující otázka, proč si chtějí nebo naopak nechtějí partneři pořídit vlastní dítě. Pár, který uvedl, že by si pořídit dítě nechtěl, uvedl jako důvod to, že si myslí, že by nebyli dobří rodiče. V prvním případě páry uvedly, že je vlastní firma zaměstnává až příliš. Mají proto poté čas jen na své přátele a sami na sebe. Dalším důvodem je dle nich to, že často jezdí do zahraničí a neměl by se dle nich kdo o dítě starat. Jeden z nich zde dále doplnil, že se svými rodiči nemá dobré vztahy, a zde by zajisté případné hlídání nebylo reálné. U druhého páru bylo zjištěno, že se společně dohodli, že o dítě zájem nemají. Přitom oba uvedli, že nikdy ve svém životě o dítěti neuvažovali. Oba se více méně shodli na tom, že se necítí na to být rodičem. Jsou ještě mladí, neusazení. Přitom oba uvedli, že se setkávají s dětmi v rámci rodiny. Jsou oba strýcové a mají neteře a synovce. Jinými slovy ze zkoumaných párů je patrné, že je vyšší míra zájmu o dítě u ženského pohlaví. Přitom důvody, proč dítě neadoptovat je tedy nedostatek času, situace páru, který se necítí být usazen a dítě ani nechtějí. Třetí zde analyzovaný pár mužského pohlaví uvedl, že nevylučuje, že by si v budoucnu s partnerem nechtěli pořídit potomka. Jak oba uvedli, nechávají tuto problematiku spíše volně plynout. Při dotazu na dítě a na důvod, proč by si dítě homosexuální páry chtěli pořídit, bylo však zjištěno, že až tak jednotný náhled na problematiku jednotlivý kom. partneři nemají. Bylo u dvou párů zjištěno, že vždy jeden z páru by si dítě pořídil určitě, a dokonce klidně hned, druhý z páru byl spíše zdráhavější na odpovědi. Jedna z kom. partnerek zde uvedla, že důvody, proč si pořídit dítě, jsou stejné, jako u jiných rodičů. Konkrétně uvedla, že *„gayové a lesby prožívají lásku stejně jako kdokoli jiný a chtějí ji i stejným způsobem vyjadřovat. Pokud vychovávají manželé děti, je podstatou manželství i láska mezi rodiči a jejich dětmi. Lesbické a gay páry milují děti, které vychovávají, úplně stejně jako ostatní rodiče. A jejich děti milují oba své rodiče stejně, nedělají mezi nimi rozdíl.“* Další kom. partnerka uvedla, že chce mít s partnerkou dítě, *„aby je ještě více spojilo. Aby to byl důvod, proč ráno vstát i v případě, že by se tomu druhému něco stalo.“* Třetí kom. partnerka uvedla, že *„mi začínají silně tikt biologické hodiny. Zkrátka toužím po dítěti.“*

Pár	Pohlaví	Vychováváte	Existují páry	Zájem o vlastní dítě
-----	---------	-------------	---------------	----------------------

		dítě	vychovávající dítě	
1	Muž	Ne	Ano	Ne
2	Muž	Ne	Ne	Ano
3	Žena	Ano	Ano	Ano
4	Žena	Ne	Ano	Ano
5	Muž	Ne	Ne	Ne
6	Žena	Ne	Ano	Ano

Tabulka 6 Názory na vztah homosexuálních párů a dětí, zdroj vlastní zpracování

- Otázka: V případě, že byste si osvojil nebo adoptoval dítě, neměl byste strach, že bude šikanované?

Odpovědi kom. partnerů zde byly velmi rovnocenné. Přibližně polovina kom. partnerů je názoru, že by se bálo toho, že se to stane. Druhá polovina se domnívá že nikoliv. Konkrétně zde jeden kom. partner uvedl, že „určitě nechci, aby mé případné dítě bylo šikanované, ale zase existuje spousta rodin, co takto již dítě vychovává. Je mnoho rodin s jedním rodičem. Tak věřím, že žijeme ve 21. století a nestane se to.“ Poté zde byla položena doplňující otázka, zda hrozba případné šikany by byla důvodem proto, aby si v případě zájmu kom. partneři adopci rozmysleli. Na tuto otázku odpověděli všichni záporně.

- Otázka: Jaký máte názor na současný systém náhradní rodinné péče v České republice? Myslíte si, že má současný systém nějaké obecné výhody nebo nevýhody?

Z obecného pohledu se domnívají kom. partneři, že má současný systém náhradní rodinné péče zajisté určité problémy a nedostatky. Tři kom. partneři však uvedli, že se v dané problematice příliš neorientují, protože dítě nechtějí. Zajímavé je, že jsou to kom. partneři, kteří nechtějí děti. Z tohoto důvodu mají informace jen z doslechu od svých známých. Jiní kom. partneři poté uváděli mnoho nedostatků náhradní rodinné péče, jak uvádí tabulka č. 7. Mezi konkrétní nevýhody systému náhradní rodinné péče uváděli kom. partneři to, že se jedná o strašně zdlouhavý proces. Poté se téměř všichni

shodli na tom, že jako homosexuální páry mají fakticky nulovou možnost si dítě osvojit. Další problém je dle jedné ženy to, že si mohou vzít do péče dítě takové heterogenní páry, kteří však mnohdy mají problémy s partnerem, nejsou v ideální psychické formě a poté se to podepisuje na konkrétním dítěti. Poté další kom. partnerka uvedla, že někteří lidé jsou pěstouni proto, že v tom vidí možnost získat peníze. Nedostatek lásky, finanční důvody se poté podepisují na vztahu pěstounů a dětí. Jsou tak dle kom. partnerky patrné problémy u dětí, kdy ty mohou z této situace vyjít s psychickými problémy. Ty jsou tedy dány „*jak jsem již uvedla nedostatečnou láskou, porozuměním, podporou atd.*“ Tedy dle autorky je na jednu stranu asi vhodné, že náhradní rodiče jsou motivováni k tomu, aby si osvojili nebo vzali do péče dítě, na druhou stranu jen peníze nejsou zajisté vhodným důvodem k tomuto jednání. Nutno podotknout, že tento názor sdílí i Bubleová a kol., (2014). Autoři uvedli, že mezi zájemci o přechodnou pěstounskou péči se často objevují sociálně slabé rodiny, jejichž motivace je pouze finanční. Což samozřejmě je někdy možné včas odhalit a dítě zájemcům nepřihradit, mnohdy to však patrně není. Dle nejstarší kom. partnerky je problémem současného systému to, že děti jsou mnohokrát umístovány v rámci pěstounské péče do různých rodin. Ze kterých je poté dítě směřováno následně jinam. Zde pravděpodobně měla kom. partnerka na mysli pěstounskou péči na přechodnou dobu neboli profesionální pěstouny. To však není zcela jednoznačné, jak můžeme vyvodit ze zjištění serveru Latus pro rodinu (2023). Zde je uvedeno, že tato forma pěstounské péče je velmi důležitá, především pro malé dítě a čerstvě narozené dítě. Jsou to děti umístěné do babyboxu, děti odložené po porodu. Zde je totiž značně velká šance toho, že si o dítě matka zpět požádá. Dále je důležitost profesionálních pěstounů dána tím, že nikdy v kojeneckých ústavech není péče o novorozence taková, jaká by měla být. Což je dáno množstvím dětí na jednoho pracovníka. U pěstounské péče na přechodnou dobu je tedy nejdůležitější dobře vyhodnotit situaci dítěte a zvážit všechny možnosti. Záměrem této péče rozhodně není opakovaně děti přesouvat z jedné rodiny do další, jak si zde kom. partnerka myslí. Další kom. partner se domnívá, že by mělo dojít k úpravě podmínek pro umístování dětí do náhradní rodiny. Jeden z mužů uvedl, že je strašné, že dítě je u náhradních rodičů spokojené, vše funguje. Rodiče i děti cítí po čase lásku, přičemž však může být dítě kdykoliv rodičům vlastně odebráno. Také zde jeden kom. partner uvedl, že má v rodině případ, kdy „*dítě je umístěno do ústavní péče daleko od biologických rodičů, přitom je*

mu omezen styk s biologickými rodiči. Odebrání jim byly pro nedostatečné zabezpečení. Konkrétně uvedl, že biologičtí rodiče žijí v Přerově a dítě je umístěno v ústavě v Jihlavě.“ To by se dle kom. partnera mělo také změnit. Na závěr zde dva kom. partneři uvedli, že dítěti je však pravděpodobně lépe v náhradní rodinně, nikoliv v ústavní péči. Tedy pokud vše správně funguje. Dle jednoho kom. partnera pravděpodobně ani neklesají počty v ústavech. Což je dle výzkumu Zimové (2010) pravdou, což se děje i v současné době nepříznivého demografického vývoje a poklesu porodnosti.

- Otázka: Myslíte si, že je současný systém náhradní rodinné péče pro homosexuální páry diskriminující?

Z odpovědí na tuto otázku je možné vyvodit, že se všichni kom. partneři domnívají, že je skutečně nepříznivá situace pro homosexuální páry, kteří chtějí získat dítě do náhradní péče. Jak zde doplnila více než polovina kom. partnerů, je to dáno tím, že k homosexuálním párům se nepřístupuje shodně, jako k heterogenním párům. Pravděpodobně danou problematiku má nastudovanou jeden pár. Ten zde totiž blíže doplnil, že v případě asistované reprodukce nelze na běžné klinice realizovat asistovanou reprodukci homosexuálních párů. Pro asistovanou reprodukci totiž existuje podmínka, že o ni musí požádat jak muž, tak i žena z páru. Tedy v případě, že o danou zdravotní službu žádá neplodný pár. Přitom se nemusí jednat o manžele. Homosexuální páry tedy nemají možnost žádat o umělé oplodnění. Zde druhá žena z páru poté doplnila, že *„přitom existuje mnoho zemí, kde je to možné, reálné. Jedná se o Velkou Británii, Belгии nebo též Nizozemí. Tak nechápu, proč to není možné u nás.“* Diskriminace je poté patrná také z pohledu náhradního mateřství. Ani zde, jak uvedly ženy z páru, není možné realizovat náhradní mateřství. To užívají zejména různopohlavními páry. Tohoto názoru jsou přitom další čtyři kom. partneři z tohoto realizovaného výzkumu. Jedna žena z páru uvedla, že je problémem to, že daná problematika není v České republice nějak legislativně ukotvena. Což vede k velkým problémům. Největší diskriminace je poté dle šesti kom. partnerů dána tím, že mohou osvojit dítě jen manželé společně. Stejně tak je tomu i u osvojení druhého manžela. Homosexuální páry dle dvou nejvíce zainteresovaných žen v dané problematice nemohou vstoupit do manželství, z tohoto důvodu nemohou společně jako pár dítě

osvojit. Zde jeden kom. partner uvedl, že je sice pěkné, „že od roku 2017 máme právo osvojit dítě, ale pořád nemáme právo na osvojení dítěte do páru. Někdo si sice může říct, že je to jedno, ale není tomu tak.“ Jak blíže uvedl, „*mi velmi blízcí známí se rozhodli pro osvojení dítěte, jeden z páru tak učinil poté, co bylo rozhodnuto, že sexuální orientace jednotlivce nemůže být důvodem odmítnutí jeho žádosti o osvojení. Nutno podotknout, že bohužel nelze stále žádat jako pár. To samozřejmě čítá mnoho problémů. Např. ve škole, při nemoci atd.*“ Přitom kom. partner uvedl, že pracovníci OSPOD rozhodně nebyli nestranní. „*Dle mého názoru tedy záleží na tom, jaký pracovník danou situaci řeší. Přitom problém, se kterým se známí potýkaly byl i ten, že pracovnice OSPOD v té době ani nevěděla, že registrované páry mohou osvojovat děti nebo jít do pěstounské péče. Vůbec neměla informace o změně v roce 2016*“.

Pár	Pohlaví	Problémy náhradní rodinné péče	Je diskriminující
1	Muž	Nevím	Ano
2	Muž	Nulová možnost získat dítě	Ano
3	Žena	Dlouhý proces	Ano
4	Žena	Pro některé je to výdělečná činnost	Ano
5	Muž	Nevím	Ano
6	Žena	Nulová možnost získat dítě, dlouhý proces	Ano

Tabulka 7 Problémy náhradní rodinné péče, zdroj vlastní zpracování

- Otázka: je podle vás nutné učinit změny proto, aby se zvýšil zájem o přijetí děti do náhradní rodinné péče z pohledu obecného?

Na tuto otázku odpovědělo přibližně $\frac{3}{4}$ kom. partnerů kladně. Konkrétně je tedy nutné dle autorů učinit změny. Jak konkrétně uvedl jeden kom. partner, „*ústavní péče není pro děti vyhovující. Z pohledu pragmatického to platí také, protože pokud se děti zapojí ve větší míře do náhradních rodin, bude to pro státní rozpočet znamenat úsporu financí. Budou zde namísto toho fungovat rodiny. Což je samozřejmě příznivé. Stát by se nemusel v takové míře starat o děti a dítě by nemuselo vyrůstat v ústavě. Přitom pokud*

se poohlédneme po zahraničí, zde v mnoha případech již např. kojenecké ústavy vůbec neexistují a byly zrušeny. Namísto toho fungují krátkodobí pěstouni.“ Tři kom. partneři jsou názoru, že obecně je v České republice problém v tom, že pěstouni nejsou společností příliš dobře přijímáni. Obecně si myslí jeden pár, že pěstouni nejsou vnímání státem a úředníky jako potřebné osoby, osoby s kompetencemi. Lidé je berou jako někoho, kdo tak činí ze zjištěných důvodů a pro peníze. Problém s úřady je většinou velký. Mnohdy dle kom. partnerek z jednoho páru není zájem ze strany úřadů o dítě vůbec patrný. Místo toho, aby se hledali možnosti, jak situaci řešit, hledají se problémy. Často kladou také nesmyslné požadavky, jak se domnívají dva kom. partneři. Jeden kom. partner zde uvedl, že pěstouni sice dostávají finanční odměnu, za to, co dělají. Odměna je však dle mého nedostačující, především v současné době, kdy se vše enormně zdražuje. Problematická je především situace u malých dětí, kdy nemůže pěstoun chodit do práce. Přitom starost o malé děti, které jsou z ústavní péče, je problematická. Mohou být drogově závislí od matky, mohou být závislí na nikotinu. Mohli zažít mnoho traumat, a proto je o ně starost mnohem složitější. Přitom pěstounství je ve své podobě služba státu, protože pěstoun vychovává státní dítě. Není zaměstnanec. Což mu paradoxně činí mnoho problémů v životě. Na hypotéku však např. nárok nemá, protože bere sociální dávky. V neposlední řadě se zde jedna kom. partnerka domnívá, že problém je ten, že danou situaci řeší více resortů. Konkrétně tedy, jak uvedla, *„domnívám se, že kojenecké ústavy spadají do ministerstva zdravotnictví. Ústavní péči řeší ministerstvo školství, ale pěstounství již řeší resort práce a sociálních věcí.*“ Na závěr tedy kom. partnerka uvedla, že by bylo vhodné navýšit odměny pro pěstouny. Samozřejmě je možné využít i vyšší propagaci, *„protože z vlastní zkušenosti je mi známo, že někteří lidé naopak nemají o pěstounství žádnou zpětnou vazbu, neví, že těmto osobám přísluší podpora finančního charakteru.*“ *Proto, aby se vyhnuly pěstouni případným problémům, bylo by vhodné realizovat výcvik pro pěstouny.*“ To se v České republice neděje, v zahraničí však ano.

- Otázka: je nutné učinit změny proto, aby se zvýšil zájem o přijetí dětí do náhradní rodinné péče z pohledu homosexuálů?

Ze strany homosexuálů je dle kom. partnerů situace jiná. Ti by chtěli žádat o pěstounství či náhradní péči, ale nemohou tak činit jako pár. Dle názoru všech kom.

partnerů by bylo dostačující, kdyby byla učiněna změna v zákoně. O této skutečnosti hovoří tabulka č. 8. Přitom jak uvedl jeden kom. partner, ze zkušenosti svých známých, i když nemohou partneři žádat jako pár, „pokud žijí v registrovaném partnerství ve své podstatě musí absolvovat psychotesty spolu, dokládat příjmy a zdravotní stav spolu, vzdělávání, výstupní rozhovory i konzultace na krajském úřadě. Pozvánka byla vždy adresovaná mně, ale obsahovala upozornění, at' se mnou přijde i partner.“ Toho totiž známí daného kom. partnera byli účastní. To, že nemohou žádat homosexuálové jako pár, ale jen jako jednotlivec má další úskalí, jak uvedli další dva kom. partneři, a to ženy z homosexuálního páru. Protože dle legislativy vlastně rodina neexistuje, protože není složená ze ženy a muže, nemůže získat žádné příspěvky (např. při více dětech na nové auto). Před úřadem tedy vystupují jako pečující osoba o dítě, nikoliv jako jedna rodina, která funguje, rodiče se o dítě starají, dítě chodí do školy atd. Vhodné by bylo dle jedné ženy zrovnoprávnit postavení manželů a registrovaných partnerů. Je to dáno také tím, že v současné době nemají registrované páry jeden majetek. Partneři tak mohou mít problém si zakoupit byt, dům, zrekonstruovat jej. Poté samozřejmě je nahlíženo na žadatele o pěstounství jinak, pokud nemá dostatečné zázemí pro dítě. Jinými slovy i zde by měly být považováni partneři stejného pohlaví, kteří uzavřou partnerství za manžele.

Pár	Pohlaví	Změny obecné	Změny z pohledu homosexuálů
1	Muž	Nevím	Ano
2	Muž	Ano	Ano
3	Žena	Ano	Ano
4	Žena	Ano	Ano
5	Muž	Nevím	Ano
6	Žena	Ano	Ano

Tabulka 8 Problémy náhradní rodinné péče, zdroj vlastní zpracování

- Otázka: O jakou formu náhradní rodinné péče mají homosexuální páry dle vás největší zájem?

Jak zde uvedlo přibližně $\frac{3}{4}$ kom. partnerů, homosexuální páry, které by chtěli vychovávat dítě, budou pravděpodobně požadovat tu formu náhradní rodinné péče, která jim zaručí, že dítě u nich bude již napořád. Aby se tedy mohli stát právoplatnou rodinou. Tedy jak uvedl jeden kom. partner, ne „*se pořád bát, že může kdykoliv původní rodič přijít a dítě vám vzít.*“ Jinými slovy se tedy jedná o osvojení. Tedy jedná se o situaci, kdy rodina či jednotlivec přijímá dítě cizí, a to za vlastní. Dítě v tomto případě ztrácí původní vazby se svými biologickými rodiči. Díky osvojení vznikají naopak nové vztahy s novým rodičem či novými rodiči. Nutno podotknout, že k osvojení je však nutný, až na výjimky, souhlas rodiče a též souhlas osvojovaného dítěte. Dále zde byla položena doplňující otázka, zda si kom. partneři myslí, že by homosexuální rodiče přijali dítě i v rámci jiné formy náhradní rodinné péče. Zde se shodla přibližně polovina kom. partnerů na tom, že pokud by tak mohli učinit jednotně, jako pár, určitě by jim bylo poté jedno, jakou formu má náhradní rodinná péče.

- **Otázka:** V případě změny legislativy a možnosti žádat dítě do náhradní rodinné péče jako pár, dojde k růstu zájmu homosexuálů?

Poslední otázka tohoto výzkumného šetření se zaměřila na to, zda si kom. partneři myslí, že kdyby mohli žádat homosexuálové jako pár o dítě do náhradní rodinné péče, dojde k nárůstu jejich zájmu. Zde se všichni kom. partneři shodli na tom, že pokud dítě chtějí, tak určitě. Pokud se pár rozhodne z vlastních důvodů dítě nemít, tato situace nezmění jejich názory.

3.5 *Kategorizace*

Pomocí systematického kategorizování vznikly tři hlavní kategorie, které odpovídají a zahrnujícím výzkumným otázkám.

Kategorie jsou formulovány takto:

1. Život homosexuálních jedinců
2. Vliv homosexuálních rodičů na vývoj, orientaci a život dítěte
3. Homosexuální páry a systém náhradní rodinné péče

Kategorie číslo 1. Život homosexuálních jedinců, zahrnuje tyto otázky:

- Od kolika let jste si přiznali, že jste homosexuálové?
- Co je dle vás důvodem k tomu, že se člověk stane homosexuálem?
- Máte nebo vychováváte se svým partnerem dítě?
- Chcete se stát rodiči a vychovávat vlastní dítě?

Kategorie č. 2. Vliv homosexuální orientace rodičů na vývoj, orientaci a život dítěte, zahrnuje otázky:

- Domníváte se, že by sexuální orientace adoptivních rodičů ovlivnit sexuální orientaci dítěte?
- Myslíte si, že homosexuální páry dokáží vychovat dítě správně?
- Hrozí dětem při výchově v homosexuální rodině nějaká rizika a mohou se v životě potýkat s nějakými problémy?
- V případě, že byste si osvojil nebo adoptovat dítě, neměl byste strach ze bude šikanované?

Kategorie č. 3. Homosexuální páry a systém náhradní rodinné péče, zahrnuje otázky:

- Měli by mít možnost homosexuální páry získat dítě v rámci náhradní rodinné péče jako pár?
- Co by podle vás přinesla možnost získat dítě ze strany homosexuálních páru v rámci náhradní rodinné péče?
- Myslíte si, že v České republice je hodně homosexuálních párů, které vychovávají dítě?
- Jaký máte názor na současný systém náhradní rodinné péče v České republice? Myslíte si, že má současný systém nějaké obecné výhody či nevýhody?
- Myslíte si, že je současný systém náhradní rodinné péče pro homosexuální páry diskriminující?
- Je podle vás nutné učinit změny proto, aby se zvýšil zájem o přijetí děti do náhradní rodinné péče z pohledu obecného?
- Je nutné učinit změny proto, aby se zvýšil zájem o přijetí do náhradní rodinné péče z pohledu homosexuálů?
- O jakou formu náhradní rodinné péče mají homosexuální páry dle vás největší zájem?

- V případě změny legislativy a možnosti žádat o dítě do náhradní rodinné péče jako pár, dojde k růstu zajmu homosexuálů?

4 DISKUZE

Cílem výzkumu této bakalářské práce je identifikovat vhodné podmínky pro růst míry využívání náhradní rodinné péče homosexuálními páry, z pohledu zainteresovaných jedinců. Pro tento výzkum byla zvolena metoda kvalitativní výzkumné strategie, metodou polostrukturovaného rozhovoru a technikou osobního rozhovoru, dotazování a naslouchání.

Pro tento výzkum byla stanovena výzkumná otázka – Co by podle Vás bylo třeba udělat proto, aby se zvýšil zájem o přijetí dítěte do náhradní rodinné péče?

V jedné z předešlých kapitol byl učiněn výzkum mezi šesti homosexuálními páry. Tento výzkum poskytl velmi mnoho cenných a důležitých informací na téma náhradní rodinná péče ze strany homosexuálních párů. Je nutné zde tedy analyzovat propojení výsledků, které byly kategorizované do tří kategorií:

1. Život homosexuálních jedinců
2. Vliv homosexuálních rodičů na vývoj, orientaci a život dítěte
3. Homosexuální páry a systém náhradní rodinné péče

Kategorie první byla zkoumána například pomocí otázek, zda by kom. partneři chtěli mít dítě, nebo co je dle kom. partnerů důvodem k tomu, že se člověk stane homosexuálem. Kategorie druhá byla zkoumána například otázkami, zda se kom. partneři domnívají, že homosexuální orientace adoptivních rodičů může ovlivnit sexuální orientaci dítěte, zda hrozí při výchově a následně v životě nějaká rizika a zda si myslí, že dokážou dítě vychovat správně. Kategorie třetí byla zkoumána za pomoci otázek například zda by měly mít homosexuální páry možnost získat dítě v rámci náhradní rodinné péče jako pár, jaký mají kom. partneři názor na současný systém náhradní rodinné péče a zda je vůči homosexuálním párům diskriminující, nebo také

zda je potřeba učinit změny pro vzrůst přijetí dítěte do náhradní rodinné péče homosexuálními páry.

V první kategorii, zabývající se životem homosexuálů bylo zjištěno, že většina kom. partnerů odhaluje, nebo si přiznává, svou orientaci mezi 15-20 rokem života a jako důvod své orientace uvádí genetiku, protože si nejsou vědomi žádných okolních vlivů, které by je ke změně orientace dovedli. Genetický důvod homosexuality byl uveden jako důležitý faktor. Je zajímavé, že většina homosexuálních párů si přeje vychovávat vlastní děti. Tento fakt může naznačovat, že vědomí o potřebě rodinného prostředí je i mezi homosexuálními jedinci velmi významné. Dále z výzkumu bylo zjištěno, že některé páry již v současné době vychovávají dítě. Ve výzkumu této práce se však jedná pouze o jeden pár, a to pár žen. Přitom v České republice existuje mnoho párů, které i přes popsané problémy dítě vychovávají. Například Barbora Stuhlová (2014) ve výzkumu své bakalářské práce zjistila, že kom. partneři si svou orientaci připustili již ve 14 letech, můžeme tedy s jistotou říci, že každý tímto procesem prochází velmi individuálně. Ve výzkumu Stuhlové (2014) se však kom. partneři shodují v tom, že pokud by chtěli přijmout dítě do náhradní rodinné péče existuje mnoho překážek a jednou z hlavních je opět řešené téma nemožnosti osvojit si dítě jako pár.

Ve druhé kategorii týkající se vlivu homosexuálních rodičů na vývoj, orientaci a život dítěte je shledáno, že homosexualita rodičů nemá vliv na orientaci dítěte. Výzkum ukázal, že homosexuální páry by byly schopni adekvátně vychovávat děti, a to i za předpokladu, že jeden z rodičů musí nahradit chybějící roli buďto matky nebo otce, aby bylo zachováno tradiční rozdělení rolí v rodině a dítě mělo vzor matky i otce. Stejný výsledek přinesl výzkum, *Children's Gender Development: Associations With Parental Sexual Orientation, Division of Labor, and Gender Ideology*, americké psychologičky Rachel H. Farrové, která se specializuje na fungování rodin a psychický vývoj dítěte. Výzkum byl prováděn s více než stovkou adoptovaných dětí, ať už homosexuálními či heterosexuálními páry, a ve svém výzkumu prokázala, že homosexuální orientace adoptivních rodičů nemá vliv na orientaci dítěte (Farrová, 2017). Také prokázala, že homosexuální páry jsou schopni dítě dobře vychovat, je ale potřeba mít v rodině dobře stanovené role (Farrová, 2017). Ačkoliv v rodině chybí matka nebo otec, je nutné tuto roli zastávat jedním z rodičů, dítě potřebuje v životě oba vzory (Farrová, 2017). Také

sexuolog Richard Green (1978) ve svém článku *Sexual Identity of 37 Children Raised by Homosexual or Transsexual Parents*, který vydal na úkor svého výzkumu, popisuje negativní výsledky dopadu homosexuality rodičů na sexuální orientaci dítěte. Je zde však také důležité si uvědomit, že děti v této situaci mohou být náchylnější k šikaně, či sociálnímu vyloučení, ze strany vrstevníků. Irena Smetáčková (2009) ve svém výukovém materiálu pro základní a střední školy uvádí několik příkladů homofobního chování žáků, které vede k následné šikaně. Mezi důvody homofobního chování můžeme jistě zařadit také homosexualitu rodičů. Další výzkum pokládající skutečnost, že děti adoptované homosexuálními páry se setkávají velmi často s různými druhy šikany, provedla také Rachel H Farrová (2017) ve svém výzkumu *Youth Perspectives on Being Adopted from Foster Care by Lesbian and Gay Parents: Implications for Families and Adoption Professionals*.

Poslední kategorie se týká vztahu homosexuálních párů společně se systémem náhradní rodinné péče. Z výzkumu je patrné, a pro kom. partnery velmi důležité odpovědi, že by homosexuální páry měli mít možnost adoptovat dítě jako pár, což by vyžadovalo přizpůsobení legislativy, kdy se registrované partnerství vyrovná právy a povinnostmi tradičnímu manželství. Současný systém náhradní rodinné péče byl kritizován jako diskriminující k homosexuálním párům. Také výzkum ukázal, že obecně by bylo pro děti prospěšnější vyrůstat v rodinném prostředí než v ústavní péči. Také by to zajistilo státu méně vynaložených finančních prostředků pro tento sektor. Velmi pozitivní podpora zrovnoprávnění manželství a registrovaného partnerství je patrná také u běžné marginální populace. Centrum pro výzkum veřejného mínění provedlo výzkum na vzorku více než 1000 osob, žijících v České republice. Z tohoto vzorku bylo 47 % jedinců toho názoru, že by měli mít možnost uzavřít homosexuální jedinci manželství, a to se všemi povinnostmi i možnostmi. Dokonce 60 % kom. partnerů sdílí názor, že by měli mít možnost páry gayů a lesbiček osvojit dítě druhého z partnerů (Výzkum veřejného mínění, 2019) Mimo to se dalších 47 % dotázaných jedinců domnívá, že by měli mít možnost tyto páry také získat dítě do náhradní rodinné péče z péče ústavní (výzkum veřejného mínění, 2019).

Z výsledků výzkumu je patrné že k růstu zájmu o náhradní rodinnou péči ze strany homosexuálů by bylo v největší míře prospěšné, aby byla párům učiněna možnost adoptovat či osvojit dítě.

Výsledek, že by měly mít homosexuální páry možnost adoptovat dítě či jej získat do pěstounské péče, a měli by také mít v rámci registrovaného partnerství shodné postavení a práva, jako manželé v rámci manželství, s čímž se shodují všichni dotazovaní kom. partneři, se shodují s výsledky výzkumu Being LGBT+ in the Czech Republic. Dle Being LGBT+ má zpřístupnění manželství párům stejného pohlaví masivní podporu v dané komunitě, a to cca 93 % (Being LGBT+, 2019).

Výzkum této bakalářské práce byl prováděn pouze na malém množství komunikačních partnerů, v rámci města České Budějovice, není proto zmapované větší území. Kladem lze ale uvést, že za pomoci individuálního kvalitativního šetření je dosaženo detailního vhledu do subjektivních zkušeností a názorů komunikačních partnerů.

V závěru lze konstatovat, že zvýšení zájmu o přijetí dítěte do náhradní rodinné péče vyžaduje komplexní přístup. Kombinace osvěty, změn v legislativě a odstranění společenského stigma může být klíčovým faktorem, pro vytvoření prostředí, kde budou homosexuální páry vnímány jako kompletní a rovnocenné alternativy pro náhradní rodičovství.

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo identifikovat vhodné podmínky pro růst míry využívání náhradní rodinné péče homosexuálními páry, z pohledu zainteresovaných jedinců. Tedy co by z jejich pohledu bylo třeba udělat pro to, aby nejen heterosexuální páry ale i ty homosexuální měli zájem a měli tu možnost se o adopci ucházet jako pár.

Teoretická část práce byla rozdělena na dvě části, kdy v první části byla popsána homosexualita a v části druhé náhradní rodinná péče. Homosexualita byla popsána od její historie a jejího vývoje, kde byly představeny například odlišné pohledy na ni samotnou z různých dob, až po současný pohled společnosti. Část druhá, zabývající se náhradní rodinnou péčí nejprve vymezuje pojmy rodina a její funkce a dále se zaměřuje na náhradní rodinnou výchovu samotnou, její typy a také na možnosti náhradní rodinné výchovy homosexuálními páry.

Ve výzkumné části této práce byla objasněna výzkumná otázka, kterou jsem zmínila výše, v této kapitole. Za pomoci výzkumných subjektů, neboli komunikačních partnerů, bylo zjištěno, že většina z nich má zájem o adopci dítěte či jinou formou mít děti a rodinu. Problémem je ale to, že legislativní úprava zatím v České republice nedovoluje adopci dítěte registrovaným párům, i když nebrání individuálnímu poručenství, pěstounství nebo opatrovnictví. Jako důvody této problematiky se uvádí to, že by dítěti mohl chybět vzor otce a vzor matky. Tento názor existuje i přes fakt, že dítě v dětském domově také nevidí a nezná vzor „matky“ a „otce“.

Již mnohokrát se ukázalo, že dítě v péči lesbiček či gayů nikterak netrpí, neboť je zásadní, jak rodina funguje, a jaké jsou interakce a emocionalita v rodině, jak jsou naplňovány potřeby dítěte a jak kvalitně jsou realizovány jednotlivé funkce rodiny. Takový názor mají i komunikační partneři zainteresovaní do této práce.

Ačkoliv zákon o registrovaném partnerství stále zatím nedovoluje registrovaným partnerům ani adopci, ani asistovanou reprodukci, tak však lze najít homosexuální páry, které děti vychovávají. Pověštinou jde o rodiny, kde se již nachází dítě z partnerova

předchozího vztahu. Zatímco u lesbických párů jsou přítomny případy, kdy je narození dítěte teprve naplánováno.

Bylo zjištěno, že homosexuální jedinci utvářejí jakousi menšinu. Homosexuálním chováním lze rozumět realizaci sexuálních praktik, které jsou provozované s osobou stejného pohlaví. Jinými slovy homosexuální jednání jsou takové sexuální aktivity jedinců stejného pohlaví, které nemusí záviset na jejich sexuální orientaci.

Na základě těchto předsudků byl učiněn výzkum, který měl poskytnout lepší povědomí o problematice náhradní rodinné péče ze strany zainteresovaných osob, tedy osob, kterých se to týká, a to samotných homosexuálních párů. Následně se pozornost zaměřila na to, jaké by měly být učiněny změny v tom, aby byla ze strany homosexuálních párů využívána náhradní péče ve větší míře, než je tomu v současné době.

Z výsledků zde zjištěných je možné doporučit, že k růstu zájmu o náhradní rodinnou péči ze strany homosexuálů by bylo v největší míře prospěšné, aby byla učiněna možnost adoptovat či osvojit dítě párům. Jak bylo z výzkumu zjištěno, v současné době existuje zájem o pěstounství či náhradní péči ze strany homosexuálů, ale protože tak nemohou činit jako pár, situaci neřeší. Dle názoru všech kom. partnerů by bylo dostačující, kdyby byla učiněna změna v zákoně. Další změna by měla být učiněna z toho pohledu, že dle legislativy vlastně rodina neexistuje u homosexuálních párů, což je chybou. Měly by být zrovnoprávněny. Poté by mohly žádat i tyto osoby o finanční příspěvky pro pěstouny. Mohli by oba jedinci vystupovat z pozice rodiče. Problémem je také to, že nemají jednotný majetek, nemohou získat hypotéční úvěry a jiné úvěry na bydlení jako pár. Poté samozřejmě je nahlíženo na žadatele o pěstounství jinak, pokud nemá dostatečné zázemí pro dítě. Jinými slovy i zde by měly být považováni partneři stejného pohlaví, kteří uzavřou partnerství, za manžele.

Výsledky této bakalářské práce mohou posloužit jako informační materiál pro sociální pracovníky, pracující s dítětem a rodinou. Dále by mohla práce informačně sloužit pro veřejnost, aby ukázala pohled na danou problematiku zainteresovaných jedinců.

6 Seznam použitých zdrojů

ACHARYA, Y., a kolektiv., 2017. *Understanding Homosexuality: Challenges and Limitations*. Journal of Morphology and Anatomy.

BEŇOVÁ, K. a kol., 2007. *Analysis of the Situation of Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender*. Minority in the Czech Republic. Praha: Office of the Government of the Czech Republic, ISBN 978-80-87041-34-5

DUNOVSKÝ, J. a kolektiv., 1999. *Sociální pediatrie. Vybrané kapitoly*. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 80-7169-254-9.

FAFEJTA, M., 2004, *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Jan Piszkiwicz, 2004. ISBN 80-86768-06-6.

FANEL, J., 2000. *Gay historie*. Praha: Dauphin, ISBN 80-7272-010-4.

FŮRT, J., KANKOVÁ, Š., 2021. *Etiologie a evoluční teorie mužské homosexuality*. Ceskoslovenska psychologie. 65. 537-557. 2021. doi:10.51561/cspsych.65.6.537.

GIDDENS, A., 2012. *Proměna intimity*. Praha: Portál, s.r.o., ISBN 978-80-262-0175-5.

HENDL, J., 2016. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, ISBN 978-80-262-0982-9.

HIML, P., SEIDL, J., SCHINDLER, F. a kolektiv., 2013. *Miluji tvory svého pohlaví: homosexualita v dějinách a společnosti českých zemích*. Praha: Argo, ISBN 978-80-257-0876-7.

CHRÁSKA, M., 2016. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-247-5326-3

JANOŠOVÁ, P., 2008. *Dívčí a chlapecká identita: vývoj a úskalí*. Praha: Grada Publishing, a.s., ISBN 978-80-247-2284-9.

JANOŠOVÁ, P., 2000. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, ISBN 80-7184-954-5.

- KOVÁŘÍKOVÁ, M., VALIŠOVÁ, A., 2021. *Obecná didaktika a její širší pedagogické souvislosti v úkolech*. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-271-3249-2.
- KUBY, G., 2014. *Globální sexuální revoluce: ztráta svobody ve jménu svobody*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, ISBN 978-80-87864-13-5.
- KUKLA, L. a kol., 2016. *Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí*. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-247-3874-1.
- MALINOVÁ, G. a kolektiv., 2006. *Problematika homosexuálních vztahů*. Praha: Českobratrská církev evangelická, ISBN 80-7017-032-8.
- MATĚJČEK, Z., 2005. *Výbor z díla*. Praha: Karolinum, ISBN 80-246-1056-6.
- MOŽNÝ, I., 2008. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, ISBN 978-80-86429-87-8.
- NOŽÍŘOVÁ, J., 2012. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Linde, ISBN 978-80 8613191-7.
- PUTNA, M. C. a kolektiv., 2011. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Praha: Academia, ISBN 978-80-200-2000-0.
- REICHEL, J., 2008. *Kapitoly systematické sociologie*. Praha: Grada Publishing, ISBN 978-80-247-2594-9.
- SANDERS, A.R., BEECHAM, G.W., GUO, S. Genome-Wide Association Study of Male Sexual Orientation. *Sci Rep* 7, 16950. 2017. doi:10.1038/s41598-017-15736-4
- SEIDL, J. a kolektiv., 2012. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. Brno: Host, ISBN 978-80-7294-585-6.
- SOBOTKOVÁ, I., 2007. *Psychologie rodiny*. 2. vydání. Praha: Portál, ISBN 978- 80-7367-250-8.

VAŇKOVÁ, Z., 2013. *Sexualita v kontextu lidských práv*. In: BURYOVÁ, I. et al. *Sborník příspěvků II. ročníku mezinárodní konference Lidská práva v proměnách času*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2013, s. 122 – 126. ISBN 978-80-7394-422-3.

ZEZULOVÁ, D., 2012. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál, ISBN 978-80-262-0065-9.

Internetové zdroje

Being LGBT+ in the Czech Republic, 2019. [online]. Ombudsman, [cit. 2023-03-14]. Dostupné z URL: https://www.ochrance.cz/uploads-import/DISKRIMINACE/Vyzkum/LGBT_Factsheet_EN.pdf

Formy náhradní rodinné péče, 2023. [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, [cit. 2023-06-11]. Dostupné z URL: <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>

GREEN,R., 1978. *Sexual Identity of 37 Children Raised by Homosexual or Transsexual Parents* [online]. The American Journal of Psychiatry. 135(6), 692-697, [cit. 2023-07-31]. Dostupné také z: <https://bigthreeauto.procon.org/sourcefiles/Green-37-Children.pdf>

Patricia A. Cody, Rachel H. Farr, Ruth G. McRoy, Susan J. Ayers-Lopez & Kathleen J. Ledesma, 2017. *Youth Perspectives on Being Adopted from Foster Care by Lesbian and Gay Parents: Implications for Families and Adoption Professionals*, *Adoption Quarterly* 20:1, 98-118, doi: 10.1080/10926755.2016.1200702. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/10926755.2016.1200702>

Postoje veřejnosti k právním homosexuálům – květen 2019, 2019. [online]. Centrum pro výzkum veřejného mínění, [cit. 2023-06-11]. Dostupné z URL: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2conelektrictent/documents/c2/a4940/f9/ov190607.pdf

Rovnost manželství ve světě, 2022. [online]. Queergeography, [cit. 2023-03-14]. Dostupné z URL: <https://queergeography.cz/sexualni-obcanstvi/rovnost-manzelstvi/rovnost-manzelstvi-ve-svete//>

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (prvního senátu) ze dne 24. 6. 2010, Schalk a Kopf proti Rakousku, číslo stížnosti 30141/04. HUDOC [online]. European Court of Human Rights [cit. 2023-03-14]. Dostupné z: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?i=001-99605>

Smetáčková I. et al., 2009. *Homofobie v žákovských kolektivech* [online]. Praha [cit. 2023-07-26]. ISBN 978-80-7440-016-2. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/udalosti/homofobie_web.pdf

Sumontha, J., Farr, R. H., & Patterson, C. J. (2017). Children's gender development: Associations with parental sexual orientation, division of labor, and gender ideology. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 4(4), 438–450. Dostupné z: <https://doi.org/10.1037/sgd0000242>

Znamé neznámé registrované partnerství: statistiky RP v Česku po 14 letech, 2020. [online]. Sociologický ústav [cit. 2023-06-11]. Dostupné z URL: <https://www.soc.cas.cz/aktualita/zname-nezname-registrovane-partnerstvi-statistiky-rp-v-cesku-po-14-letech>

4 % homosexuálů? Mezi Čechy jich je mnohem víc, zjistil vědec, 2016. [online]. Echo, [cit. 2023-07-09]. Dostupné z URL: <https://echo24.cz/a/iyay8/4--homosexuálu-mezi-cechy-jich-je-mnohem-vic-zjistil-vedec>

Kvalifikační práce

STUHLOVÁ, B., 2014. *Život homosexuálů v současné české společnosti*. České Budějovice. Bakalářská práce. PedF JU.

KADERÁNKOVÁ, V., 2018. *Registrované partnerství - aktuální tendence v Evropě*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

Zákony

Listina základních lidských práv EU v činnosti soudních orgánů EU [online]. Olomouc, 2010 [cit. 2023-06-20]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/cjzzgx/>.

Zákon č. 115/2006 Sb., o Registrovaném partnerství a o změně některých zákonů, 2006. In: Sbirka zákonů České republiky [online]. částka 38 [cit. 2023-06-22]., dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115>

Seznam příloh

Příloha 1: Země a přijetí rovnoprávnosti manželství a registrovaného partnerství

Příloha 2: Otázky k polostrukturovanému rozhovoru

Příloha č. 1: země a přijetí rovnoprávnosti manželství a registrovaného partnerství

Země	rok
Mexiko	2009
Skotsko	2014
Lucembursko	2014
Nizozemsko	2001
Finsko	2015
Belgie	2003
Irsko	2015
Kanada	2005
Grónsko	2015
Španělsko	2005
Spojené státy americké	2015
Ostrov Man	2016
Jihoafrická republika	2006
Kolumbie	2016
Norsko	2008
Austrálie	2017
Portugalsko	2010
Island	2010
Malta	2017
Guernsey	2017
Švédsko	2009
Německo	2017
Faerské ostrovy	2017
Argentina	2010
Jersey	2018
Rakousko	2019
Dánsko	2012
Tchaj Wan	2019
Uruguay	2013
Ekvádor	2019
Nový Zéland	2013
Severní Irsko	2020
Francie	2013
Kostarika	2020
Chile	2022
Brazílie	2013
Švýcarsko	2022
Anglie	2013
Slovensko	2022

Příloha č. 2: Otázky k polostrukturovanému rozhovoru

Otázka: Od kolika let jste si přiznali, že jste homosexuálové?

Otázka: Co je dle vás důvodem k tomu, že se člověk stane homosexuálem?

Otázka: Měli by mít možnost homosexuální páry získat dítě v rámci náhradní rodinné péče jako pár?

Otázka: Domníváte se, že by mohla sexuální orientace adoptivních rodičů ovlivnit sexuální orientaci dítěte?

Otázka: Myslíte si, že homosexuální páry dokáží vychovat dítě správně?

Otázka: Co by podle vás přinesla možnost získat dítě ze strany homosexuálních párů v rámci náhradní rodinné péče?

Otázka: Hrozí dětem při výchově v homosexuální rodině nějaká rizika a mohou se v životě potýkat s nějakými problémy?

Otázka: Máte nebo vychováváte se svým partnerem dítě?

Otázka: Myslíte si, že v České republice je hodně homosexuálních párů, které vychovávají dítě?

Otázka: Chcete se stát rodiči a vychovávat vlastní dítě?

Otázka: V případě, že byste si osvojil nebo adoptoval dítě, neměl byste strach, že bude šikanované?

Otázka: Jaký máte názor na současný systém náhradní rodinné péče v České republice? Myslíte si, že má současný systém nějaké obecné výhody nebo nevýhody?

Otázka: Myslíte si, že je současný systém náhradní rodinné péče pro homosexuální páry diskriminující?

Otázka: Je podle vás nutné učinit změny proto, aby se zvýšil zájem o přijetí dětí do náhradní rodinné péče z pohledu obecného?

Otázka: Je nutné učinit změny proto, aby se zvýšil zájem o přijetí dětí do náhradní rodinné péče z pohledu homosexuálů?

Otázka: O jakou formu náhradní rodinné péče mají homosexuální páry dle vás největší zájem?

Otázka: V případě změny legislativy a možnosti žádat dítě do náhradní rodinné péče jako pár, dojde k růstu zájmu homosexuálů?

Seznam grafů

Graf 3: Vývoj počtu zemí, které chápou homosexuální rodiny jako běžné rodiny, zdroj vlastní zpracování na základě

Graf 4: Vývoj počtu dětí v ústavní péči, zdroj vlastní zpracování na základě

Seznam tabulek

Tabulka 1: Věk přiznání homosexuality, zdroj vlastní zpracování

Tabulka 9: Náhradní rodinná péče u dětí, zdroj vlastní zpracování

Tabulka 10: Náhradní rodinná péče u dětí, zdroj vlastní zpracování

Tabulka 11: Schopnost vychovávat dítě, zdroj vlastní zpracování

Tabulka 12: Rizika a problémy při výchově dítěte, zdroj vlastní zpracování

Tabulka 13: Názory na vztah homosexuálních párů a dětí, zdroj vlastní zpracování

Tabulka 14: Problémy náhradní rodinné péče, zdroj vlastní zpracování

Tabulka 15: Problémy náhradní rodinné péče, zdroj vlastní zpracování

Seznam zkratek

Tzv. – tak zvaně

Kom. partner – komunikační partner